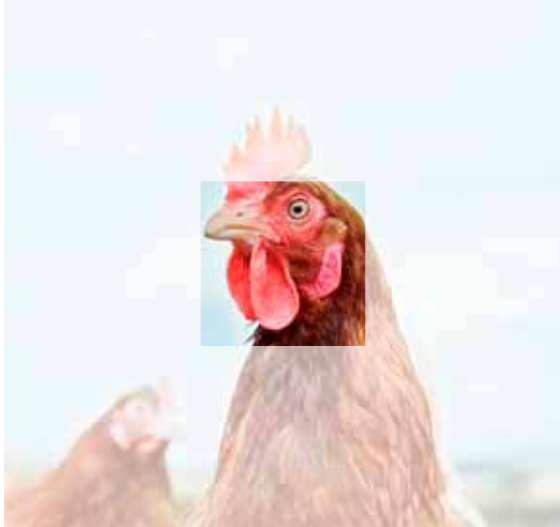

Vee, Vlees en Eieren in Nederland

Kengetallen 2012

Uitgave 2013

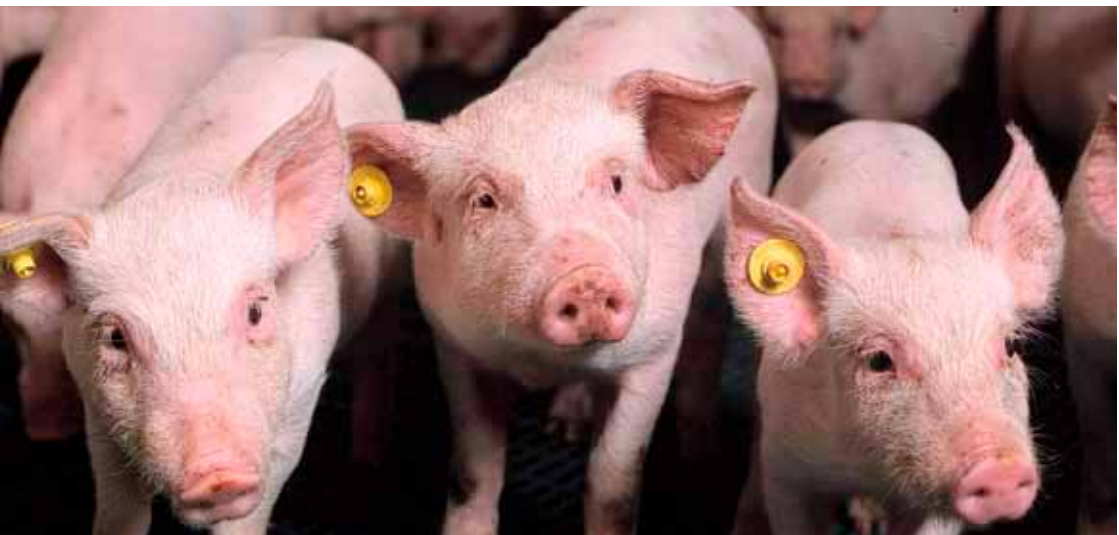

BRONVERMELDING

Deze publicatie bevat gedeeltelijk voorlopige cijfers over het jaar 2012, die in de regel weinig afwijken van de definitieve cijfers. De gegevens over aantallen dieren en bedrijven komen van de landbouwtelling van het CBS, tenzij anders is aangegeven.

De cijfers in deze publicatie mogen alleen met bronvermelding worden overgenomen. Door afrondingen kan het totaal in tabellen of grafieken soms licht afwijken van de som van de individuele getallen.

Zie voor informatie ook onze website: www.pve.nl

Vee, Vlees en Eieren	2	Schapen en geiten	32
Heffingen en bestedingen	3	Afzetstructuur schapen en geiten	33
		Schapenslachterijen	34
Vee, vlees en eieren in Nederland	4	Aantal schapen en geiten en -bedrijven	35
Productiewaarde	4	Uitvoer schapen- en geitensector	36
Werkgelegenheid	6		
Verbruik vlees en eieren	7	Pluimvee (-vlees)	38
Consumptie	8	Afzetstructuur vleeskuikens	39
Uitvoer vee, vlees en eieren	9	Kuikenslachterijen en -bedrijven	40
Afzetkanalen vlees(waren)	10	Aantal vleeskuikens, ouderdieren vleesrassen,	
Assortiment vlees(waren)	11	eenden en kalkoenen	40
		en bedrijven	40
Rundvee	12	Producentenprijzen en productie	41
Afzetstructuur runderen	13	Uitvoer kippen- en kuikenvlees	42
Runderslachterijen en		Uitvoer pluimveevlees	43
CBS Landbouwtelling	14		
Aantal runderen	15	Eieren en eiprodukten	44
Slachterijnotering stieren	15	Afzetstructuur legsector	45
Slachterijnotering koeien	16	Eierpakstations	46
Uitvoer rundersector	16	Aantal leghennen en legbedrijven	47
Uitvoer rundvlees	17	Producentenprijzen eieren	47
		Productie	48
Vleeskalveren	18	Uitvoer eieren	48
Afzetstructuur vleeskalveren	19	Uitvoer eiprodukten	49
Kalverslachterijen en		Huishoudelijke aankopen eieren	49
CBS Landbouwtelling	20	Afzetkanalen eieren	49
Aantal kalveren en bedrijven met vleeskalveren	21		
Kalfsvleesnotering en uitvoer kalfsvlees	22	Vleesverwerkende bedrijven	50
Uitvoer en invoer kalversector	23	Bacon producerende bedrijven	52
		Uitvoer bacon, vleeswaren	53
Varkens	24		
Afzetstructuur varkens	25	Organisaties	54
Varkensslachterijen en			
CBS Landbouwtelling	26		
Aantal varkens en varkensslachterijen	27		
Structuur varkenssector	28		
Verdeling karkassen vleesvarkens	29		
Prijsontwikkeling biggen en vleesvarkens	30		
Uitvoer varkenssector	31		

VEE, VLEES EN EIEREN

Met het jaaroverzicht 'Vee, Vlees en Eieren in Nederland', uitgave 2013, geven het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE) en het Productschap Vee en Vlees (PVV) een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse vee-, vlees- en eiersector. In tekst, cijfers en beeld is de voorlopige balans opgemaakt van het jaar 2012.

Wat is een productschap?

Het Productschap Vee en Vlees en het Productschap Pluimvee en Eieren voeren samen een gemeenschappelijk secretariaat. Omdat vertegenwoordigers van de brancheorganisaties en werknemersorganisaties de bestuursleden benoemen, vormt het bestuur een afspiegeling van de sectoren. In het kader van de wet op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie hebben de schappen een bevoegdheid om voor een sector bindende regels (verordeningen) op te stellen. Een productschap is een kolomorganisatie. In het geval van het PPE en het PVV betreft het activiteiten van de veehouderij tot en met de detailhandel. De productschappen willen de duurzaamheid van de sector bevorderen en de concurrentiekracht versterken. Uitgangspunt is dat vlees en eieren voldoen aan de eisen en wensen van de consument.

Overheid of bedrijfsleven

De productschappen voeren deels taken uit voor de overheid. Dit zogeheten 'medebewind' betreft vooral het administratief afhandelen van EU-maatregelen, zoals het uitbetalen van exportsubsidies. Daarnaast hebben de productschappen voor het bedrijfsleven een collectieve eigen verantwoordelijkheid. Op verzoek van de diverse sectoren voeren ze zogeheten 'autonome' taken en activiteiten uit zoals:

- ontwikkelen en beheren van systemen voor diergezondheidszorg en kwaliteitszorg;
- controle op classificatie en weging van geslachte dieren;
- aansturen van onderzoek en stimuleren van innovatie;
- verzamelen van kennis en het informeren van het bedrijfsleven;
- onderzoeken en openen van nieuwe afzetmarkten;
- arbeidsomstandighedenbeleid;
- voorlichting over productie, verwerking en afzet van vee, vlees en eieren.

Wie betaalt wat?

De productschappen krijgen een vergoeding van de overheid voor de medebewindsactiviteiten. Voor het autonome beleid worden heffingen opgelegd aan de bedrijfsgenoten. De besturen van PVV en PPE, met vertegenwoordigers uit de bedrijfskolom, bepalen de productschapsactiviteiten, het budget en dus de hoogte van de heffingen. Deze worden ondermeer opgelegd per geslacht of geëxporteerd dier of per aantal (broed) eieren of (vlees)kuikens.

Opheffing

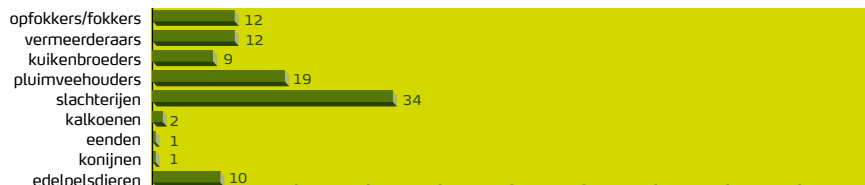
In 2012 heeft de Nederlandse overheid besloten het stelsel van productschappen na 2013 op te heffen. Bepaalde taken worden deels door de overheid overgenomen en deels door het bedrijfsleven. Of en waar marktcijfers nog verzameld zullen worden is op dit moment niet duidelijk. Dit is daarom de laatste keer dat het jaaroverzicht 'Vee, Vlees en Eieren in Nederland' in deze vorm verschijnen zal.

Heffingen PVV/PPE 2013 totaal €25,6 mln.

Heffingen PVV in % (€12,4 mln.)

Heffingen PPE sector pluimveevlees in % (€7,1 mln.)

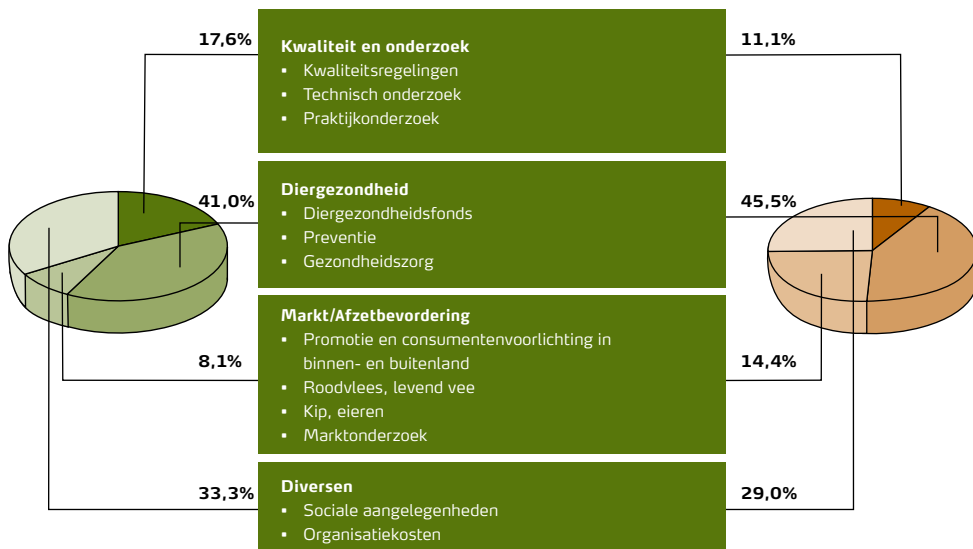
Heffingen PPE sector eieren in % (€6,1 mln.)

Bestedingen (begroting 2013) € 29,6 mln.

PVV: € 15,5 mln.

PPE: € 14,1 mln

VEE, VLEES EN EIEREN IN NEDERLAND

Nederland is van oorsprong een bekend agrarisch handelsland. Door de grote agrarische kennis, de vruchtbare grond, de kwaliteit van producten en de handelsgeest, zet Nederland producten af over de hele wereld. Dat geldt zowel voor plantaardige producten als voor dierlijke producten zoals vee, vlees, pluimvee(vlees) en eieren. Van al het vlees gaat zo'n driekwart de grens over en Nederland is de grootste eierexporteur ter wereld. Nederland is gewend datgene te produceren wat door afnemers in alle verschillende landen wordt verlangd.

Bedrijfsresultaten

Varkenshouderij

Voor al door een hogere biggenprijs is het financiële saldo van de zeugenhouderij in 2012 bijna verdubbeld. De kosten voor de vermeerderders gingen ook omhoog, maar minder sterk dan de opbrengstprijzen. Het saldo van de vleesvarkenshouderij daalde in 2012, ondanks de hogere opbrengstprijzen. Dit kwam door de veel hogere kosten voor biggen en voer.

Rundveehouderij

Het krappe aanbod in de Europese Unie leidde in 2012 tot een forse stijging van de prijzen van runderen. De gemiddelde referentieprijs van koeien steeg met 16%. De prijs van stieren nam met 13% toe. Het aanbod in de EU was krap doordat de productie daalde en de invoermogelijkheden beperkt waren.

Kalverhouderij

De opbrengstprijzen van vleeskalveren kwamen in 2012 lager uit dan in 2011. De rentabiliteit van de gehele sector stond onder druk door de hogere prijs voor melkpoeder en de lagere opbrengstprijs voor de vleeskalveren. Hier stond tegenover dat de prijzen voor nuchtere kalveren omlaag gingen.

Vleeskuikensector

De financiële resultaten van de vleeskuikenbedrijven zijn in 2012 verder verslechterd, vooral door hogere voerkosten. De opbrengstprijzen voor vleeskuikens stegen wel, maar de kosten namen nog sterker toe. Naast de sterk opgelopen voerprijzen, stegen ook de kosten voor eendagskuikens en energie. Positief was dat de kosten voor mestafzet daalden.

Eiersector

De financiële resultaten van de leghennenhouders zijn in 2012 sterk verbeterd. Vooral in het eerste halfjaar lagen de opbrengstprijzen op een hoog niveau. De kosten voor onder andere voer en energie liepen op, maar minder sterk dan de opbrengstprijzen.

Productiewaarde

De bruto productiewaarde in de vee-, vlees- en eiersector kwam in 2012 op 6,2 miljard euro. Dit is 600 miljoen euro hoger dan in 2011. In de eiersector nam de productiewaarde sterk toe doordat de prijzen op een veel

hoger niveau lagen dan in 2011. De varkenssector had de hoogste productiewaarde, ruim 2,9 miljard euro in 2012; een stijging van 11%. Dit mede door de hogere opbrengstprijzen van biggen en vleesvarkens. Ook de pluimveevleessector realiseerde vorig jaar, dankzij de hogere prijzen en de gestegen productie, een forse plus in de productiewaarde: 780 miljoen euro (+ 10%). Alleen in de kalversector nam de productiewaarde af door de lagere productie en de gedaalde opbrengstprijzen. De waarde kwam uit op ruim 930 miljoen euro (-4%).

Uitvoer

Het uitvoervolume van vlees en vleeswaren kwam in 2012 met 2,6 miljoen ton op hetzelfde niveau uit als in 2011. De export van vlees en vleeswaren nam enigszins toe, maar de verkoop van bacon daalde vrij sterk. De Nederlandse export van consumptie-eieren en eiproducten nam in 2012 met bijna 5% af tot 9,4 miljard stuks.

Invoer

Het invoervolume van vlees en vleeswaren kwam in 2012 iets lager uit dan in 2011. Het niveau bedroeg 1,3 miljoen ton. De import van zowel vers vlees als van vleeswaren en bereide producten nam met circa 1% af. De invoer van eieren en eiproducten nam met 2% af tot 2,5 miljard eieren. Deze daling was vooral het gevolg van de sterk opgelopen prijzen.

Verbruik

Het verbruik van vlees is in 2012 met bijna een kilo gedaald tot 83,7 kg per hoofd van de bevolking. Deze afname vond vooral bij rundvlees en varkensvlees plaats. Het verbruik daalde bij beide vleessoorten met vier ons. Het verbruik van pluimveevlees bleef op het niveau van 2011, mede dankzij de gunstige prijsontwikkeling. Het vleesverbruik daalde vooral door het hogere prijsniveau; een gevolg van de hogere producentenprijzen en van het feit dat supermarkten minder acties met vlees hielden. Het verbruik van eieren steeg in 2012 met vier stuks per persoon en kwam uit op 192 eieren per hoofd van de bevolking.

Bruto productiewaarde primaire agrarische sector (waarde x 1 miljoen euro excl BTW)

	2010	2011 (v)	2012 (r)
Vee, vlees en eieren	5.343	5.619	6.210
Waarvan:			
■ Rundvee	512	540	631
■ Kalveren	919	971	933
■ Varkens	2.390	2.649	2.934
■ Pluimvee	753	707	776
■ Overig Vee	350	381	397
■ Eieren	419	371	539
Totaal Melk	3.992	4.425	4.157
Totaal Akkerbouw	2.898	2.950	3.150
Totaal Tuinbouw	9.332	9.113	9.591
Overige Landbouw	3.284	3.327	3.336
Totaal Primaire sector	24.850	25.433	26.446
(v) voorlopig (r) raming			Bron: LEI

Werkgelegenheid in de Nederlandse vee-, vlees- en eiersector

	2011	
	vestigingen	werkgelegenheid
Primaire productie	15.849	38.447
Slachterijen	263	5.601
Vleesverwerking*	191	7.662
Groothandel	1.509	4.059
Totaal	17.812	55.769

* niet maaltijden.

Bron: LISA

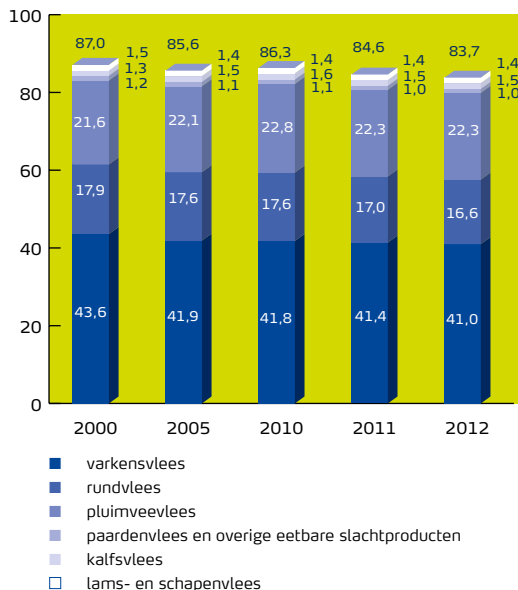
Werkgelegenheid in de Nederlandse pluimvee(vlees)- en eiersector

	2011	
	vestigingen	werkgelegenheid
Primaire productie	1.835	4.972
Pluimveeslachterijen (incl. wild slachterijen)	31	1.834
Be- en verwerkende bedrijven	128	2.918
Groothandel*	984	12.774
Totaal	2.978	22.498

* Groothandel in pluimvee, wild en gevogelte (niet levend) en eieren

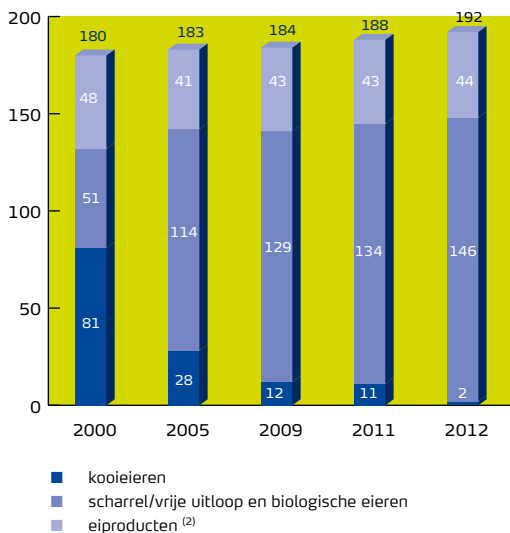
Bron: LISA/ sociale zaken pluimvee industrie

Totaal verbruik vlees en vleeswaren in Nederland (in kg per hoofd)

Opmerking: de consumptie is de hoeveelheid die daadwerkelijk in de vorm van vlees en vleeswaren gegeten wordt. Die bedraagt ongeveer de helft van het verbruik op basis van karkasgewicht (gewicht met been).

Totaal verbruik eieren in Nederland (in stuks per hoofd)

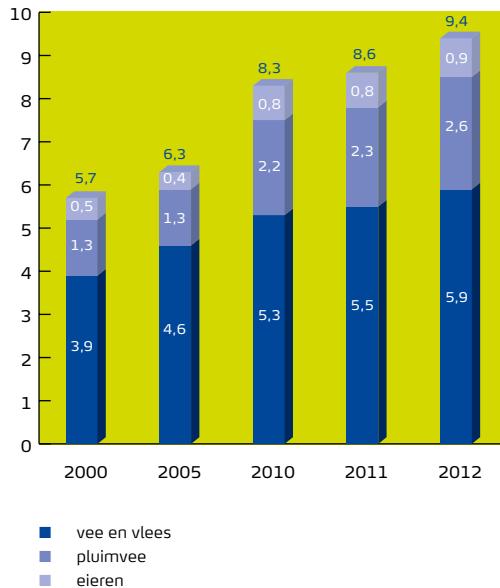
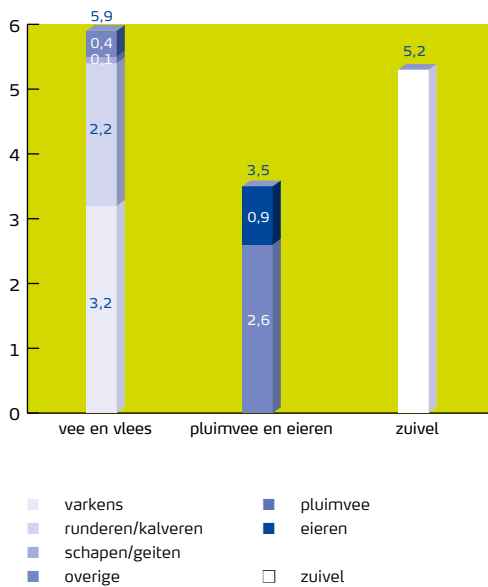

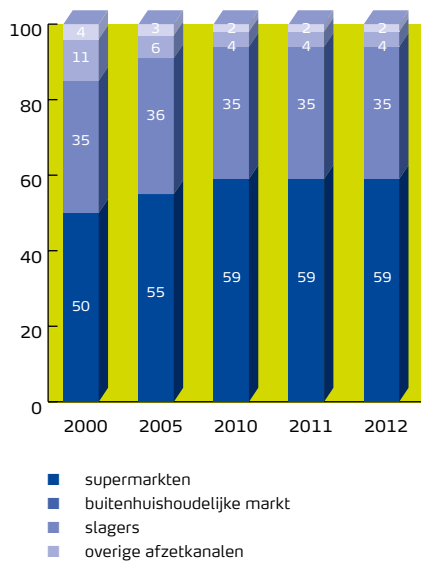
⁽²⁾ omgerekend naar eieren in schaal

Het PPE koopt de gegevens over de huishoudelijke aankopen van eieren om het jaar aan.

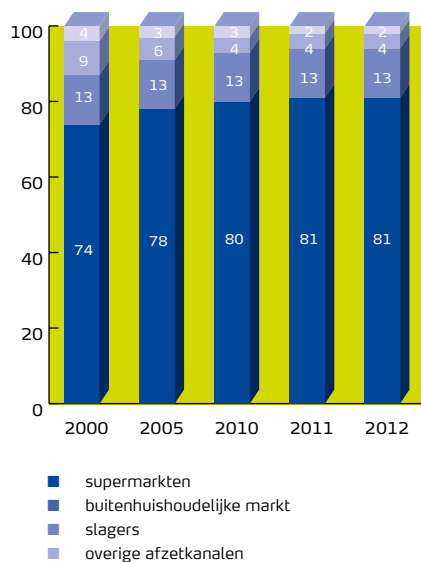
Van vleesverbruik naar werkelijke consumptie per persoon in 2012**Het vleesverbruik**

Het vleesverbruik in 2012 is uitgekomen op 83,7 kg per hoofd van de bevolking. Dit is bijna een kilo minder dan in 2011. De belangrijkste oorzaak van deze volumedaling zijn de gestegen consumentenprijzen van vlees. Deze prijsstijging was het gevolg van de hogere grondstofprijzen, maar er werd ook minder gestunt met vlees in acties. De gemiddeld hogere prijs lijkt ook een gevolg van de stijgende vraag naar duurzamere, en dus duurdere producten. De bestedingen aan vlees in euro's uitgedrukt bleven hierdoor wel op peil.

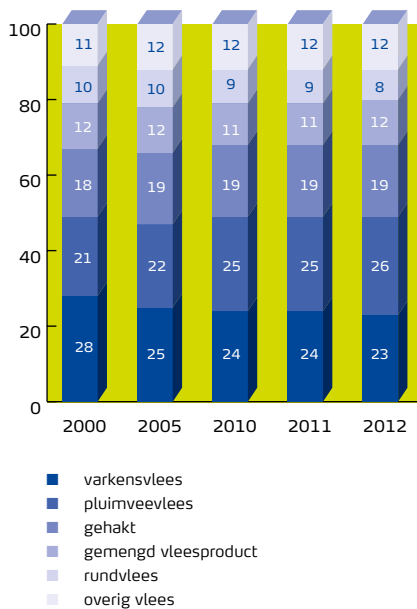
Uitvoer vee-, vlees en eiersector Nederland 2000-2012 (in miljard euro)**Uitvoer veehouderij Nederland 2012 (in miljard euro)**

Afzetkanalen vlees Nederland 2000-2012 (in %)

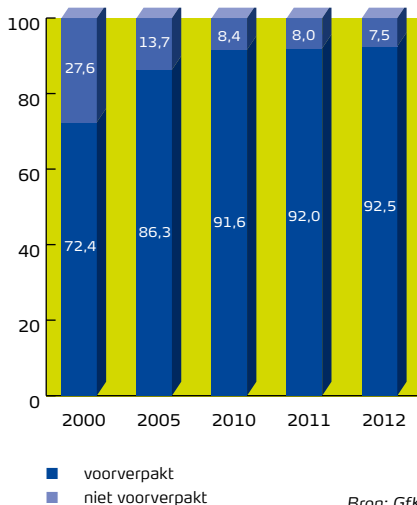
Bron: PVE op basis van GfK

Afzetkanalen vleeswaren Nederland 2000-2012 (in %)

Bron: PVE op basis van GfK

Assortiment vlees huishoudelijke markt 2000-2012 (in %)

Bron: GfK

Aandeel voorverpakt vlees huishoudelijke markt 2000-2012 (in %)

Bron: GfK

RUNDVEE IN NEDERLAND

De Nederlandse rundveehouderij is vooral gericht op de productie van melk, maar is ook leverancier van een goede kwaliteit vlees. De vleesproductie is deels afkomstig van de gespecialiseerde vleesveehouderij, maar voornamelijk van koeien uit de melkveehouderij.

Stabiele stapelomvang

In april 2012 registreerde de landbouwtelling 2,3 miljoen runderen ouder dan 1 jaar. Dit was evenveel als het jaar ervoor. Het aantal melkkoeien nam licht toe tot 1,48 miljoen dieren.

Lagere productie

Het aantal slachtingen van runderen daalde in 2012 met 3% ten opzichte van 2011. Het gemiddelde slachtgewicht was daarentegen wat hoger waardoor de netto productie in 2012 met bijna 2% afnam. Het overgrote deel van de Nederlandse rundvleesproductie, meer dan 85%, is afkomstig van koeien.

Veel hogere producentenprijzen

Het krappe aanbod in de Europese Unie leidde tot een forse stijging van de prijzen. De gemiddelde referentieprijs van koeien steeg met 16%. De prijs van stieren nam met 13% toe. De EU-productie daalde licht en vanuit Brazilië en Argentinië was het aanbod niet groot door de lagere productie en hoge binnenlandse prijzen in Zuid-Amerika. Wel viel de EU-export naar derde landen fors terug, met name naar Turkije dat de invoertarieven weer verhoogd had.

Lichte toename uitvoer

De Nederlandse uitvoer van rundvlees (inclusief bereidingen) nam in 2012 licht toe ondanks de lagere productie. Het exportvolume kwam uit op 231 miljoen kilo; ongeveer 1% meer dan in 2011. Frankrijk en Duitsland waren opnieuw de belangrijkste bestemmingen. Samen namen deze landen bijna de helft van de Nederlandse uitvoer voor hun rekening. De uitvoer naar Duitsland nam vorig jaar sterk af, terwijl die naar Frankrijk toenam. De export van rundvlees naar Denemarken, qua grootte de derde afzetmarkt, bleef redelijk stabiel. De uitvoer van runderen, die grotendeels uit fokvaarzen bestaat, nam in 2012 toe.

Stabiele omvang import

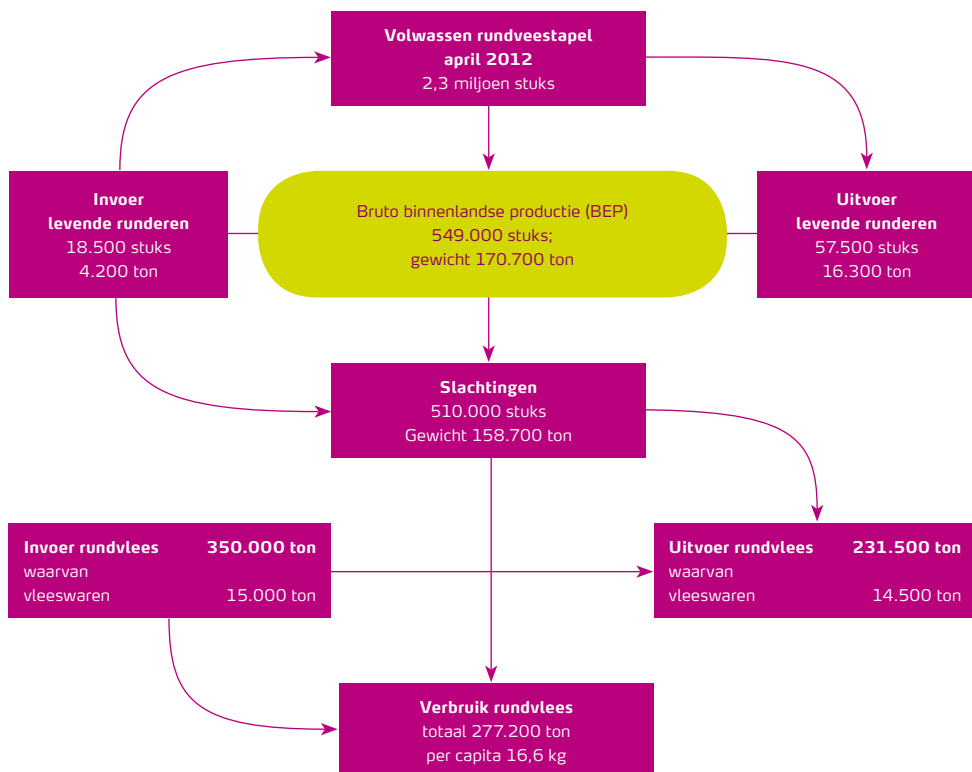
In 2012 is evenveel rundvlees ingevoerd als in het jaar ervoor. Het invoervolume lag rond de 350 miljoen kilo. Duitsland bleef veruit de belangrijkste leverancier van rundvlees. Ongeveer een kwart van de invoer kwam uit Duitsland. Hierna volgden Polen (16%), België (13%) en het Verenigd Koninkrijk (11%). De invoer vanuit Brazilië nam vorig jaar wel iets toe, maar was nog ver verwijderd van het oude niveau. Het beperkte aanbod en de hoge binnenlandse prijzen in Brazilië waren de belangrijkste oorzaken.

Lagere consumptie

Het verbruik van rundvlees daalde in 2012 met vier ons tot 16,6 kilo per persoon. De consumptie nam zowel in restaurants als thuis af. De economische crisis en de hoge consumentenprijzen van rundvlees waren hier debet aan. De consumptiedaling was bij de duurdere delen zoals biefstuk groter dan bij rundergehakt en panklare rundvleesproducten.

Afzetstructuur volwassen runderen 2012

Runderslachterijen 2012

(met meer dan 10.000 slachtingen per jaar)

Slachtingen	Aantal slachterijen		Slachtingen x 1.000 stuks	
	2011	2012	2011	2012
■ 10.000 - 25.000	4	4	63	68
■ > 25.000	5	5	377	352

Grootteklasse: 10.000 - 25.000

Runderslachtingen per jaar

Someren: Tomassen

De Hoef: Wouters

Nieuw Heeten: G.J. Hutten en Zn

Nijmegen: Slachthuis Nijmegen

Grootteklasse: 25.000 - 75.000

Runderslachtingen per jaar

Dokkum: Wadden Vlees

Amsterdam: Abattoir Amsterdam

Dodewaard: Van Hattem Vlees

Grootteklasse: meer dan 75.000

Runderslachtingen per jaar

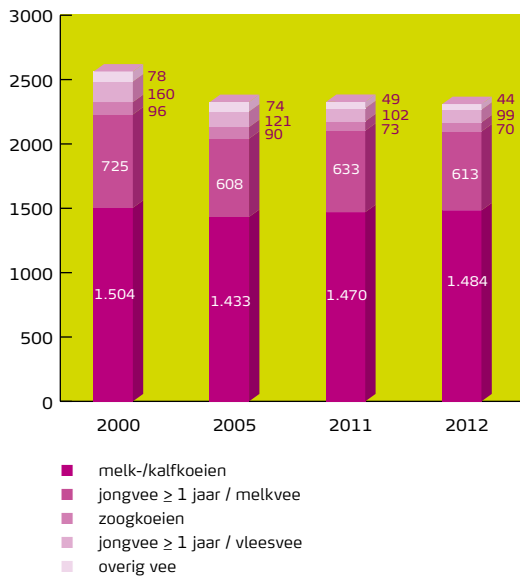
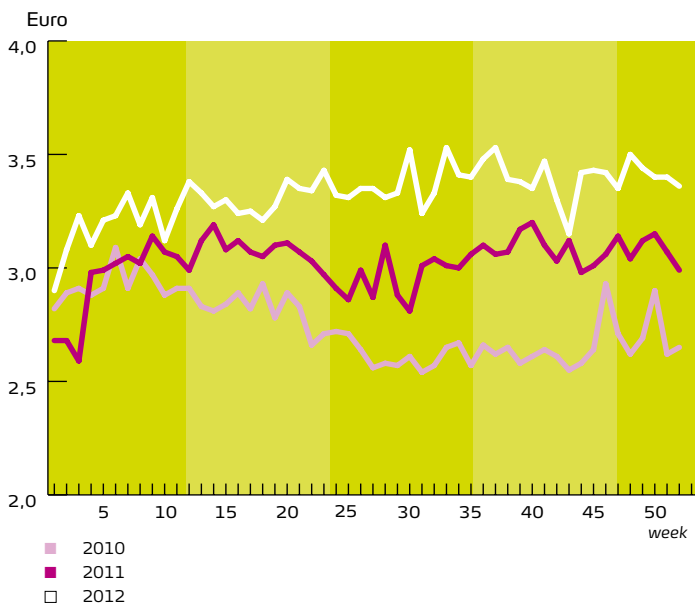
Tilburg: Vion Food Group

Epe: Exportslachterij J. Gosschalk en Zn

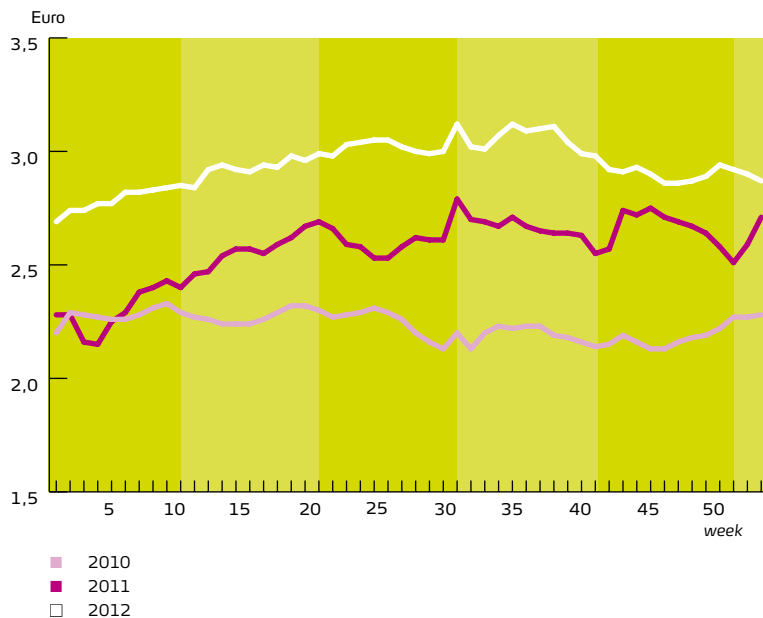

CBS Landbouwtelling 2012

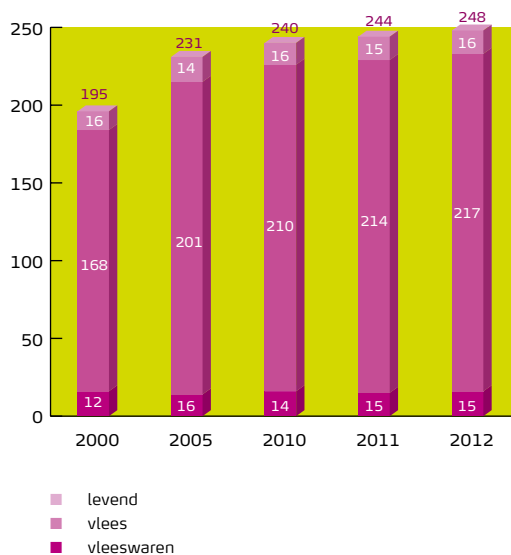

Aantal runderen > 1 jaar 2000-2012 (x 1.000 stuks)**Slachterij notering stieren R3 2010-2012 (prijzen in euro/kg excl. BTW franco slachthuis)**

Slachterij notering koeien O3 2010-2012 (prijzen in euro/kg excl. BTW franco slachthuis)

Uitvoer rundersector 2000-2012 (x 1.000 ton)

Uitvoerbestemming rundvlees met been 2000-2012

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal x 1000 kg	167.618	201.445	210.000	214.000	217.000
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	13,2	25,4	23,1	27,3	22,5
■ Frankrijk	25,1	24,3	19,7	20,1	23,5
■ Denemarken	15,5	12,5	14,8	11,6	11,0
■ Verenigd Koninkrijk	3,8	6,7	4,2	4,8	5,9
■ Zweden	1,8	1,6	7,9	8,8	7,8
■ Portugal	2,2	3,1	6,3	4,4	3,6
■ België	1,9	4,6	5,3	5,4	5,3
■ Rusland	11,5	2,9	0,2	0,3	0,7
■ Overige landen	25,0	18,9	18,5	17,3	19,7

KALVEREN IN NEDERLAND

Nederlands kalfsvlees wordt geproduceerd volgens strenge normen. Vrijwel alle Nederlandse kalverproducenten werken met het kwaliteitssysteem IKB en staan onder controle van de SKV. Zo biedt de vleeskalversector garanties op het gebied van dierenwelzijn, voedselveiligheid, diergezondheid en de kwaliteit van het kalfsvlees. Daarnaast maakt IKB aantoonbaar dat voldaan wordt aan Europese hygiëneverordeningen voor levensmiddelen en diervoeder. Voor vleeskalveren zijn er twee regelingen: één voor blanke kalveren en één voor rosé dieren.

IKB kalverhouders hebben een contract met één dierenarts en hebben een bedrijfsbehandelplan. Belangrijk onderdeel van het IKB-programma is dat zorgvuldig en rationeel moet worden omgesprongen met het gebruik van antibiotica en de registratie ervan.

De Nederlandse kalversector heeft dierenwelzijn altijd hoog in het vaandel gehad. Nederland was het eerste land in Europa waar de sector zelf groepshuisvesting invoerde. Veel kalfsvlees dat in de Nederlandse supermarkten ligt, krijgt daarom een 'ster' van het Beter Leven-kenmerk van de Dierenbescherming. Kalfsvlees dat onder dit kenmerk valt, voldoet aan extra hoge eisen op het gebied van dierenwelzijn.

Lagere productie

Het aantal kalverslachten in Nederland daalde vorig jaar met 5% tot ruim 1,4 miljoen. Dankzij de hogere slachtgewichten bleef de productiedaling in kilo's beperkt tot minder dan 2%. Het overgrote deel van de Nederlandse productie komt van kalveren jonger dan acht maanden (circa 86%). Het aantal rosé kalveren dat onder de acht maanden wordt geslacht is de laatste jaren sterk toegenomen, maar bleef vorig jaar stabiel. Het aandeel van deze categorie in het totaal aantal kalverslachten bleef 15%. Het aandeel van blanke vleeskalveren bedroeg 71%, terwijl het aandeel van rosé kalveren tussen de 8 en 12 maanden uitkwam op 14%.

Minder nuchtere kalveren ingevoerd

In 2012 werden minder nuchtere kalveren ingevoerd. In totaal werden 865.000 kalveren geïmporteerd; een daling van 3,5% ten opzichte van 2011. Vooral uit Polen, België en Ierland kwamen minder kalveren. De invoer uit Duitsland nam wel verder toe, waardoor ons buurland het belangrijkste herkomstland bleef met een aandeel van 50%. Hierna volgden Polen (13%) en België/Luxemburg (12%).

Uitvoer kalfsvlees licht gedaald

Nederland is wereldwijd de grootste exporteur van kalfsvlees. De uitvoer van kalfsvlees lag in 2012 op een iets lager niveau dan het jaar ervoor, in lijn met de gedaalde productie. De belangrijkste afnemer bleef Italië, gevolgd door Duitsland en Frankrijk. Deze landen waren goed voor ruim 80% van de Nederlandse kalfsvleesexport. De uitvoer naar Duitsland nam vorig jaar opnieuw sterk toe. De kalversector spant zich in om wereldwijd zoveel mogelijk afzetmarkten te kunnen bedienen. In dit opzicht is het positief dat Nederland in steeds meer landen buiten de Europese Unie markttoegang heeft verkregen.

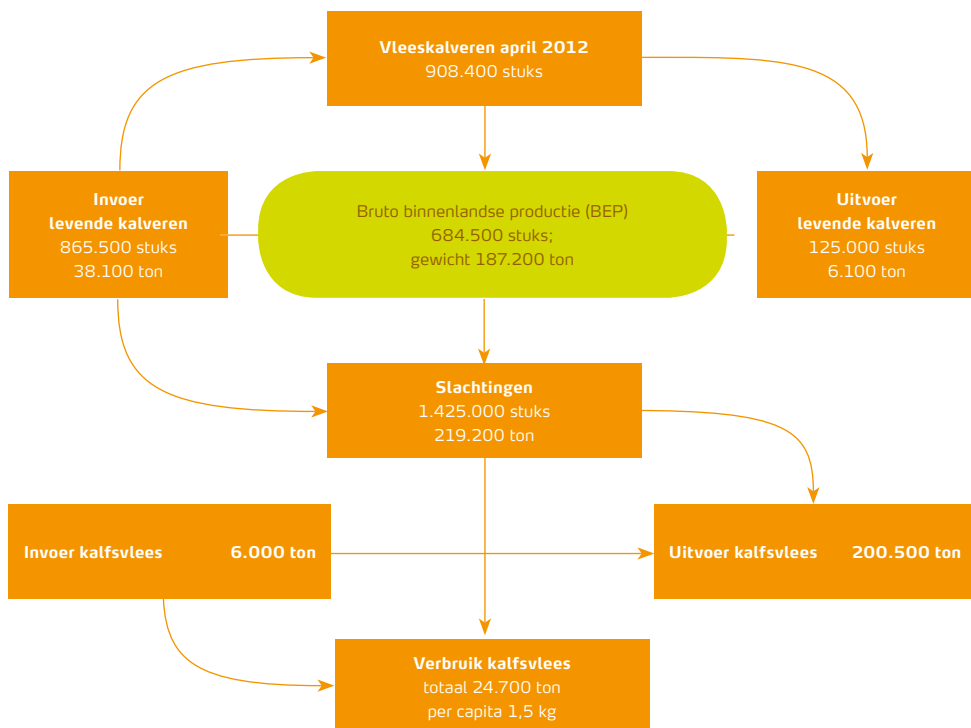
Lagere opbrengstprijzen

De opbrengstprijzen van vleeskalveren kwamen in 2012 bijna 2% lager uit dan in 2011. Vooral in het tweede en derde kwartaal lag het prijsniveau onder het niveau van het jaar ervoor. In 2012 bedroeg de gemiddelde referentieprijis voor vleeskalveren 4,79 euro tegen 4,88 euro in 2011. De rentabiliteit van de gehele sector stond onder druk door de hogere prijs voor melkpoeder en de lagere opbrengstprijis voor de vleeskalveren. De prijzen voor nuchtere kalveren daalden wel (-9%).

Verbruik kalfsvlees

Het binnenlands verbruik van kalfsvlees daalde in 2012 licht ten opzichte van dat in 2011. De hogere consumentenprijzen en de krimp in de horeca leken hier debet aan te zijn. Per hoofd van de bevolking bedroeg het verbruik 1,5 kilo.

Afzetstructuur vleeskalveren 2012

Slachterijen vleeskalveren 2012

Slachtingen	Aantal slachterijen		Slachtingen x 1.000 stuks	
	2011	2012	2011	2012
Slachterijen vleeskalveren < 8 maanden ■ > 100.000 slachtingen per jaar	4	4	1.235	1.168
Slachterijen vleeskalveren 8-12 maanden ■ > 25.000 slachtingen per jaar	3	3	164	154

Slachterijen vleeskalveren < 8 maanden 2012 (met meer dan 100.000 slachtingen per jaar)

Ekro	Apeldoorn
T. Boer en Zn	Nieuwerkerk a/d IJssel
ESA	Apeldoorn
Vitelco	Den Bosch

Slachterijen vleeskalveren 8-12 maanden 2012 (met meer dan 25.000 slachtingen per jaar)

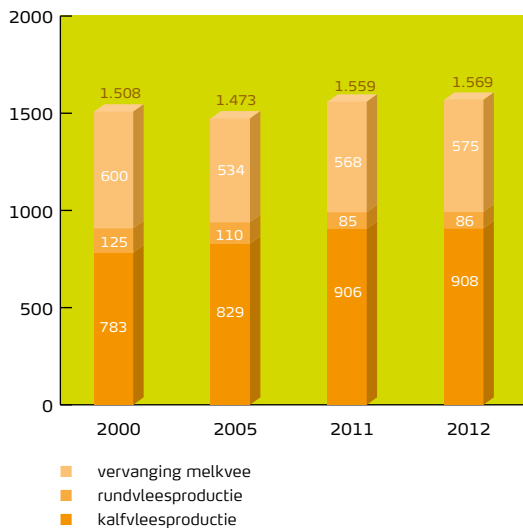
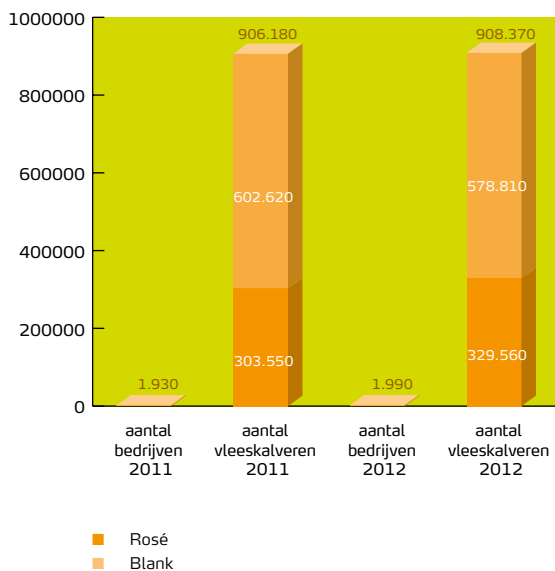
KSA	Aalten
ESA	Apeldoorn
Vitelco	Den Bosch

CBS Landbouwtelling 2012

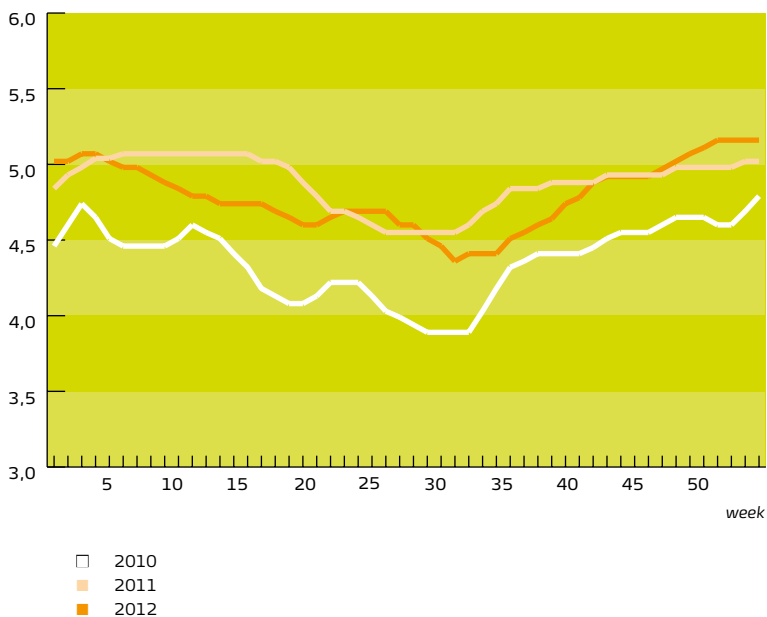

■ aantal bedrijven met vleeskalveren
■ totaal aantal vleeskalveren

Aantal kalveren 2000-2012 (x 1.000 stuks)**Aantal bedrijven met vleeskalveren en type vleeskalveren in Nederland 2012**

Kalfsvleesnotering 2010-2012

(prijzen in euro/kg excl. BTW franco slachthuis)

Uitvoer kalfsvlees 2000-2012 (x 1.000 ton)

Invoer nuchtere kalveren naar land van herkomst 2005-2012

	2005	2009	2011	2012
Totaal in stuks	643.000	832.000	897.000	865.000
Aandeel naar land in %				
■ Duitsland	44,1	45,7	47,0	50,3
■ Polen	25,4	16,1	14,7	13,3
■ België en Luxemburg	10,6	10,8	13,6	12,0
■ Ierland	6,7	8,4	4,5	1,9
■ Litouwen	4,6	8,9	5,2	5,2
■ Overige landen	8,6	10,1	15,0	17,3

Uitvoerbestemming kalfsvlees 2000-2012

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal x 1000 kg	183.400	189.800	208.000	205.000	200.500
Aandeel naar land in %					
■ Italië	37,1	43,0	37,4	36,1	35,6
■ Duitsland	22,8	20,7	26,0	27,4	29,3
■ Frankrijk	24,1	19,7	20,6	19,6	17,1
■ Spanje	3,3	3,2	2,0	2,3	2,4
■ Portugal	2,5	3,0	1,2	1,1	1,2
■ België en Luxemburg	1,9	2,1	1,8	1,7	1,6
■ Overige landen	8,3	8,3	11,0	11,8	12,8

VARKENS IN NEDERLAND

De Nederlandse varkenssector heeft een goede reputatie. Veel varkensvlees vindt zijn weg naar het buitenland en Nederlandse biggen en vleesvarkens doen het goed in de export. Varkensvlees is het meest verkochte vlees in ons land en in Europa.

Meer dan de helft van de totale Nederlandse vleesconsumptie bestaat uit varkensvleesproducten. De Nederlandse varkenshouderij komt tegemoet aan de wensen van consumenten en de sector benut ook de kansen in de markt. Met de kwaliteitsregelingen IKB (Integrale Keten Beheersing) garandeert de varkenssector al vele jaren de veiligheid en kwaliteit van het varkensvlees. Uitwisseling van informatie en traceerbaarheid (I&R) van varkens en extra eisen aan voer, hygiëne, het verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen (antibiotica), welzijn en voedselveiligheid staan in de IKB-systemen centraal. Daarnaast worden alle varkenshouders gemonitord op verboden stoffen en residuen van diergeneesmiddelen. Ook is het verstrekken van voedselketeninformatie bij aflevering aan de slacht ingevoerd.

Consumptie licht gedaald

De consumptie van varkensvlees in Nederland daalde in 2012. Per persoon werd 41,0 kilo verbruikt; 400 gram minder dan het jaar ervoor. Supermarkten hadden minder vaak varkensvlees in de aanbieding. Daardoor steeg de prijs en daalde het aankoopvolume. De bestedingen in euro's daalden minder sterk door het hogere prijsniveau.

Productie lager

In 2012 werden minder varkens in Nederland geslacht dan het jaar ervoor. Het aantal slachtingen daalde met 2% tot 14,3 miljoen varkens. Het gemiddelde slachtgewicht steeg met bijna 1%, waardoor het productievolume per saldo met 1% afnam tot ruim 1,3 miljoen ton.

Stabiele uitvoer biggen

De uitvoer van biggen bleef in 2012 op een zelfde niveau als in 2011. In totaal werden 6,9 miljoen biggen verkocht aan buitenlandse afnemers. De biggenexport naar Duitsland nam in 2012, net als de jaren ervoor, sterk toe. De stijging bedroeg 9% ten opzichte van 2011. De export naar andere bestemmingen, zoals Polen, Spanje en Italië, liep sterk terug. Inmiddels neemt Duitsland 63% van de Nederlandse exportbiggen af. Tien jaar geleden bedroeg dit aandeel nog 40%. Deze ontwikkeling past bij de Nederlandse exportstrategie, waarin de Duitse markt een cruciale plaats inneemt.

De uitvoer van vleesvarkens daalde in 2012 verder, tot 4,1 miljoen dieren (-6%). De afzet richting Duitsland (-1%) en Polen (-2%) bleef nog redelijk op peil, maar de verkoop aan Hongarije en België halveerde. Het aandeel van Duitsland in de Nederlandse export van vleesvarkens steeg hierdoor sterk tot boven de 90%.

Daling export varkensvlees

De gedaalde productie in 2012 leidde tot een verminderde export van varkensvlees (-1%). De afzet naar Duitsland, Italië en België nam toe. Vooral Duitsland kocht veel meer Nederlands varkensvlees doordat de eigen productie redelijk sterk terugviel. Hier stond een daling van de export naar het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en derde landen tegenover. De uitvoer naar Griekenland bleef licht achter bij die van 2011.

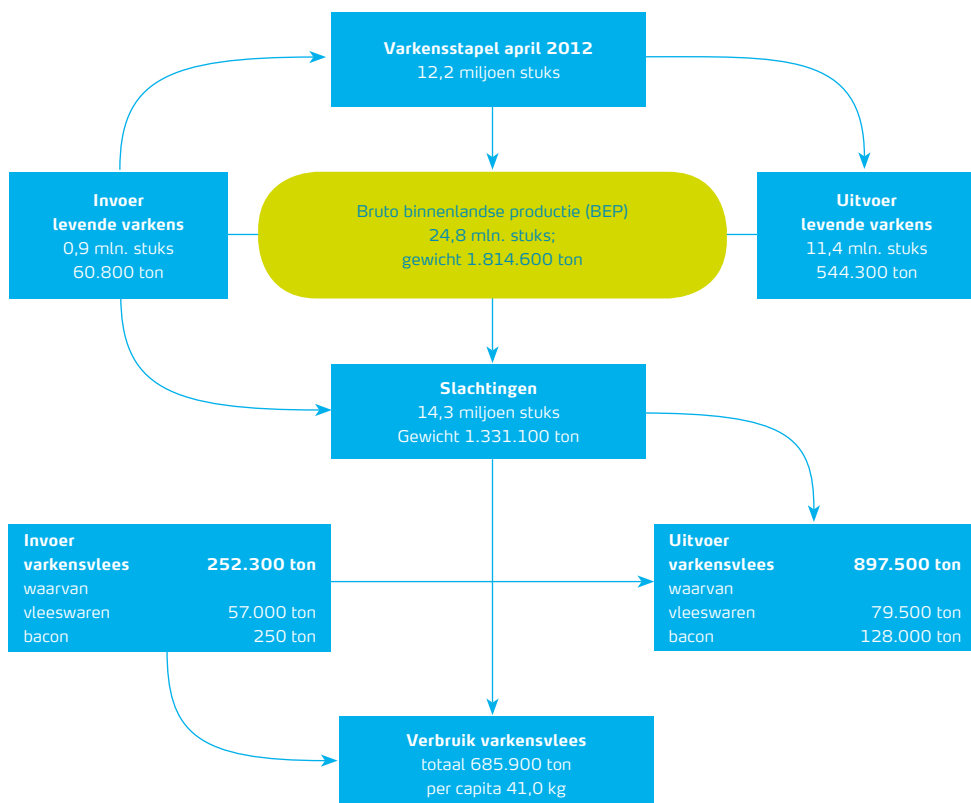
De invoer van varkensvlees in Nederland is de afgelopen tien jaren sterk toegenomen, met name uit Duitsland. Het groeitempo vlakt echter af en de laatste twee jaren daalde de import zelfs licht.

Hogere opbrengsten, maar ook hogere kosten

Vooral dankzij een hogere biggenprijs is het financiële saldo van de zeugenhouderij in 2012 bijna verdubbeld. De biggenprijs lag 30% hoger dan in 2011. Ook de hogere prijzen voor slachtzeugen droegen bij aan de hogere omzet. Maar de kosten gingen ook sterk omhoog, vooral voor het voer. De gemiddelde voerprijs was in 2012 bijna 8% hoger dan in 2011.

Ondanks de hogere opbrengstprijzen is het saldo van de vleesvarkenshouderij in 2012 met 9 euro gedaald naar 70 euro per vleesvarken per jaar. Vooral in het derde kwartaal kwamen de vleesvarkensprijzen op een flink hoger niveau uit dan in 2011. Dat resulteerde op jaarbasis in 13% hogere opbrengstprijzen. Daar stonden echter veel hogere kosten voor biggen en voer tegenover.

Afzetstructuur varkens 2012

Varkensslachterijen 2012

(met meer dan 100.000 slachtingen per jaar)

Slachtingen	Aantal slachterijen		Slachtingen x 1.000 stuks	
	2011	2012	2011	2012
■ 100.000 - 500.000	3	3	571	889
■ 500.000 - 1.000.000	2	2	1.407	1.426
■ > 1.000.000	8	7	12.113	11.521

Grootteklasse: 100.000 - 500.000 varkensslachtingen:

Geldrop: De Wit Slachthuis

Lith: Ebergen Vlees

Epe: Exportslachterij J. Gosschalk en Zn

Grootteklasse: 500.000 - 1.000.000 varkensslachtingen:

Groenlo: Vion Food Group

Druten*: Vion Food Group

Grootteklasse: gelijk of meer dan 1.000.000

varkensslachtingen:

Gorinchem: Westfort

Helmond: Van Rooi Meat

Nijmegen: Slachthuis Nijmegen

Zevenaar: Compaxo Vlees

Apeldoorn: Vion Food Group

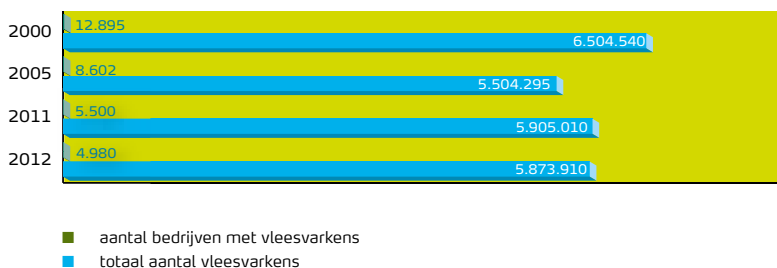
Helmond: Vion Food Group

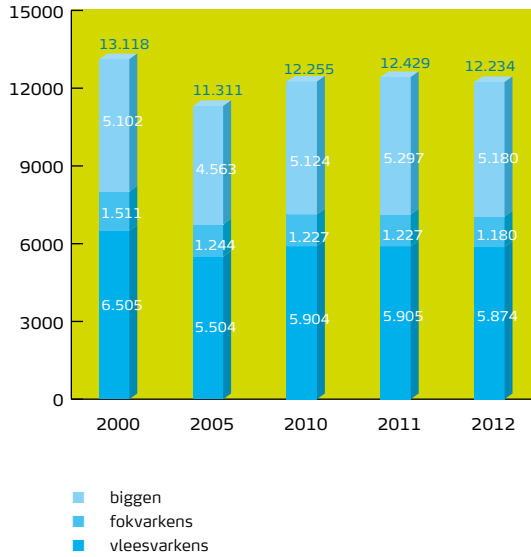
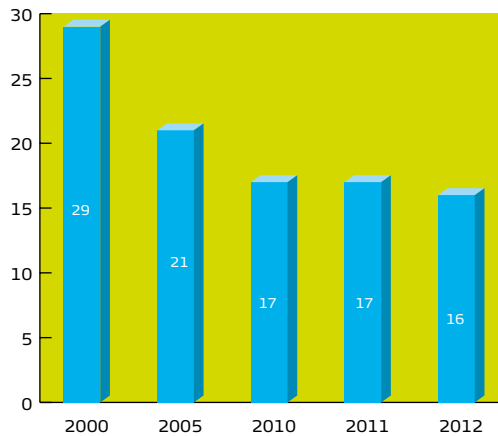
Boxtel: Vion Food Group

* in augustus 2012 gesloten

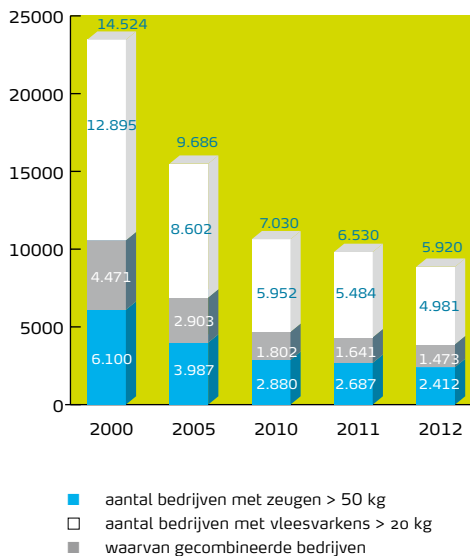

CBS Landbouwtelling 2012

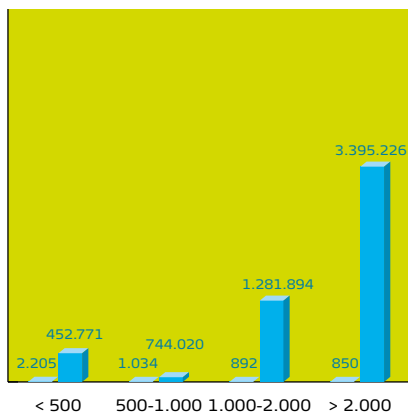

Aantal varkens 2000-2012 (x 1.000 stuks)**Aantal varkensslachterijen 2000-2012** (met meer dan 25.000 slachtingen per jaar)

Structuur varkenshouderij 2000-2012

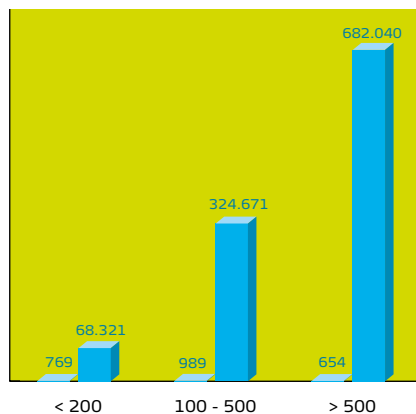

Grootteklasse vleesvarkensbedrijven 2012

aantal bedrijven 4.981
aantal vleesvarkens 5.873.911

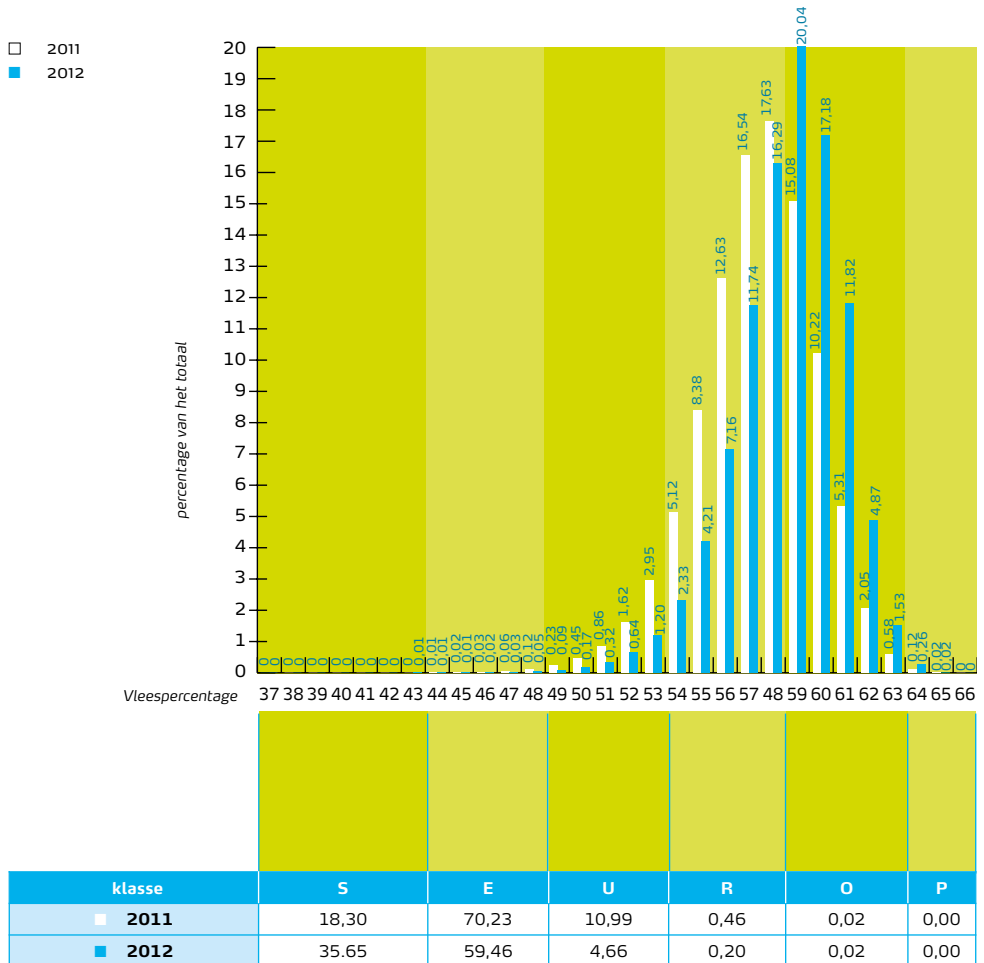
Grootteklasse bedrijven met zeugen 2012

aantal bedrijven 2.412
aantal zeugen 1.075.032

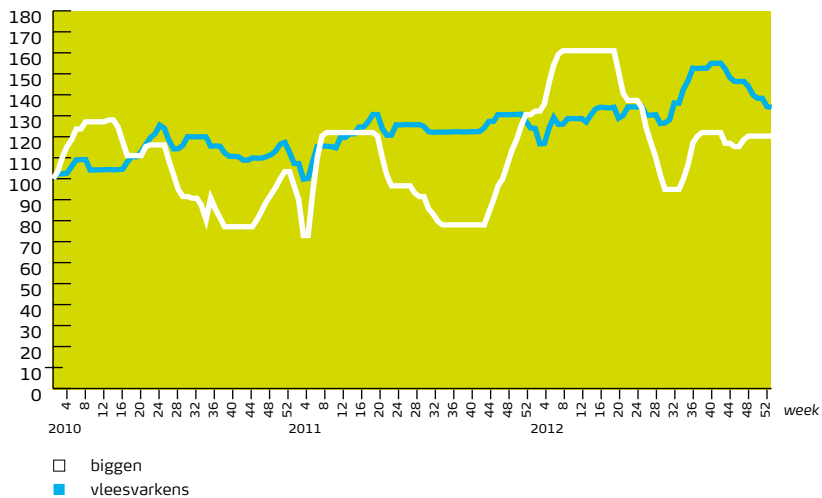
Verdeling karkassen vleesvarkens 2011-2012 (het vlees naar mager-vleespercentage)

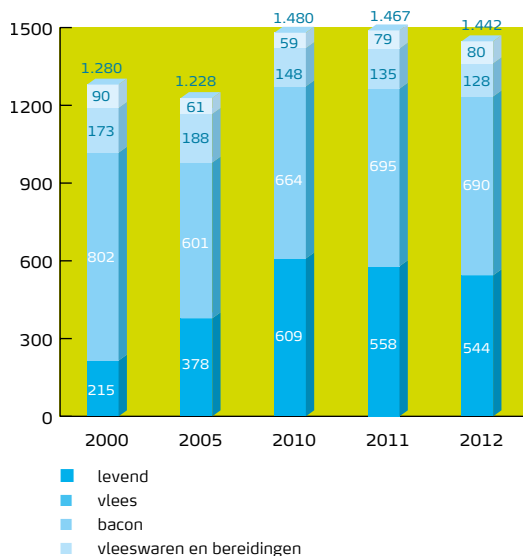
	Gemiddeld mager vleespercentage
2011	57,33
2012	58.53

	Gemiddeld geslacht gewicht
2011	92,32 kg
2012	93.02 kg

Prijzontwikkeling biggen en vleesvarkens (index week 1 2010 = 100)

Uitvoer varkenssector 2000-2012 (x 1.000 ton)

Uitvoerbestemming varkenssector 2000-2012**Biggen**

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal in miljoen stuks	3,6	4,0	6,7	7,0	6,9
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	43,4	51,0	51,6	57,8	63,1
■ Spanje	29,9	16,5	4,1	1,8	0,7
■ België en Luxemburg	14,9	8,8	12,4	12,7	11,6
■ Italië	7,4	5,6	5,6	5,2	4,3
■ Polen	0	6,0	14,5	12,2	8,8
■ Roemenië	0	2,2	4,1	3,8	3,6
■ Hongarije	0	4,0	2,0	1,4	3,5
■ Overige landen	4,4	5,9	5,7	5,1	4,4

Varkens (vleesvarkens + fokvarkens + slachtzeugen)

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal in miljoen stuks	1,5	3,3	5,3	4,6	4,5
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	64,4	79,2	78,7	83,8	87,1
■ België en Luxemburg	8,8	5,8	4,2	4,0	3,5
■ Italië	17,1	6,1	2,5	2,4	2,0
■ Polen	0	0,7	2,9	1,6	1,6
■ Hongarije	0	6,3	9,0	5,8	3,4
■ Overige landen	9,7	1,9	2,7	2,4	2,4

Varkensvlees (excl. vleeswaren, bereidingen, conserven en bacon) gewicht met been

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal x 1.000 kg	802.197	601.000	664.000	695.000	690.000
■ Duitsland	26,3	21,3	21,2	16,3	17,4
■ Italië	22,8	24,1	18,8	17,9	19,2
■ Griekenland	8,9	12,6	11,4	12,5	12,6
■ Verenigd Koninkrijk	6,8	10,8	11,6	10,6	11,1
■ Rusland	2,9	2,7	3,1	3,9	0,9
■ Polen	0	2,7	4,1	8,2	10,0
■ Frankrijk	9,8	4,9	3,7	2,4	1,9
■ Overige landen	22,5	20,9	26,1	28,2	26,9

SCHAPEN EN GEITEN IN NEDERLAND

Nederland kent naast gespecialiseerde schapen- en geitenhouderijen ook veel rundveebedrijven, die schapen en geiten houden als neventak. De Nederlandse schapenstapel had in 2012 een omvang van ruim 1 miljoen dieren; 4% minder dan het jaar ervoor. Het aantal geiten nam verder toe tot bijna 400.000. De daling in het aantal bedrijven zette niet door. In mei 2012 waren er 12.400 landbouwbedrijven met schapen; dit waren er evenveel als het jaar ervoor.

Levende uitvoer gedaald

De uitvoer van schapen en geiten nam in 2012 met 6% af tot circa 230.000 dieren. Het overgrote deel van deze uitvoer bestond uit lammeren. Frankrijk, Duitsland en België waren de belangrijkste bestemmingen. De export van lams- en schapenvlees nam in 2012 licht toe. Duitsland en België bleven de belangrijkste bestemmingen.

Minder lamsvlees ingevoerd

De invoer van lams- en schapenvlees is jaren achtereen gestegen, maar in 2012 vond een lichte daling plaats naar circa 23.000 ton. Bijna de helft van de invoer kwam uit Nieuw Zeeland en ruim 20% uit België. De invoer van lammeren bleef in 2012 op eenzelfde niveau als het jaar ervoor: circa 65.000 dieren werden uit het buitenland ingevoerd. Het grootste deel was afkomstig uit België en Duitsland.

Hoge prijzen

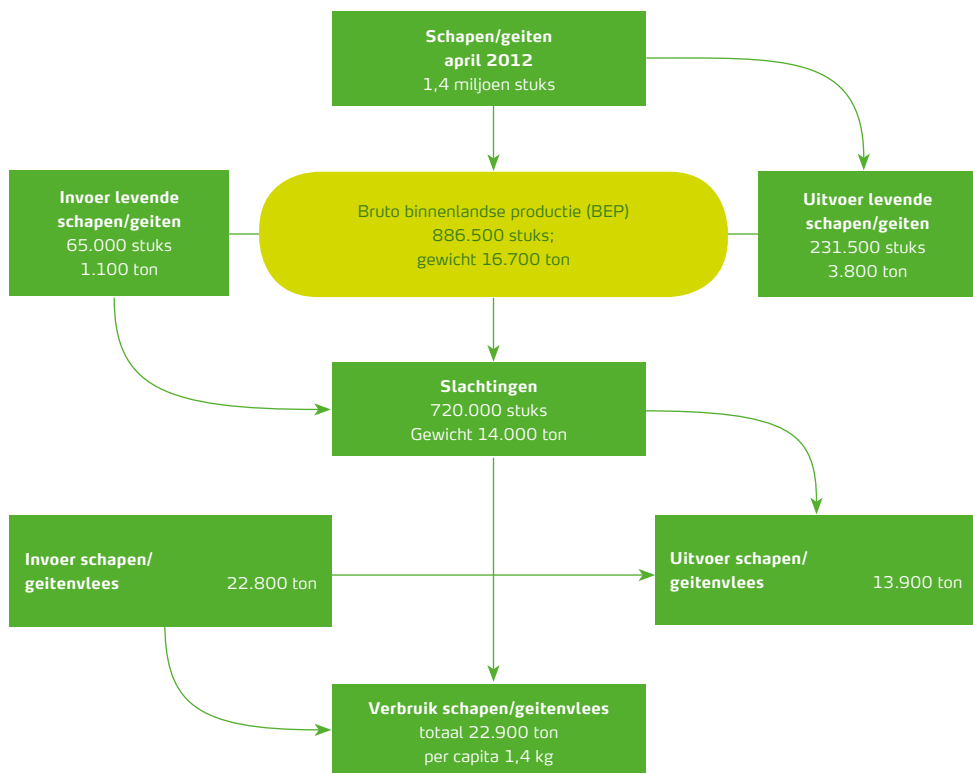
Het krappe aanbod in de Europese Unie leidt al sinds 2008 tot steeds hogere prijzen voor lamsvlees. In 2012 zette deze prijsstijging zich voort. De referentieprijs voor lammeren steeg met ruim 6% tot boven de 5,40 euro per kg. Ook de kosten namen toe, maar minder sterk dan de opbrengsten. Hierdoor verbeterde het saldo per ooi ten opzichte van 2011.

Verbruik licht gedaald

Het verbruik van lams- en schapenvlees lag in 2012 op 1,4 kg per hoofd van de bevolking: een lichte daling ten opzichte van 2011. Een belangrijk deel van de consumptie kwam voor rekening van Nederlanders van buitenlandse komaf. Daarnaast is de consumptie in restaurants van grote betekenis voor de afzet van lamsvlees.

Afzetstructuur schapen/geiten 2012

Schapenslakterijen 2012

(met meer dan 10.000 slachtingen per jaar)

Slachtingen	Aantal slakterijen		Slachtingen x 1.000 stuks	
	2011	2012	2011	2012
■ 10.000 - 25.000	9	7	129	116
■ > 25.000	8	7	384	307

> 25.000 slachtingen

Twello: Slachterij Midden Nederland

Sluis: Gebr. Gijzels

Breukelen: Abattoir Breukelen

De Hoef: Slachterij/Grossierderij Wouters

Montfoort: Van Kooten

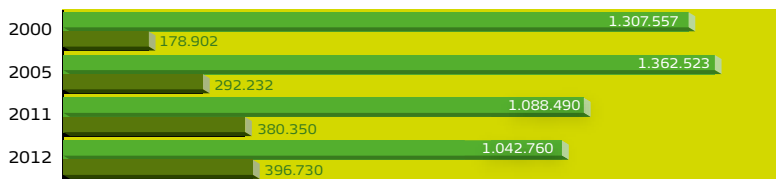
Puth: Leclercq

Baambrugge: Gebr. Korver

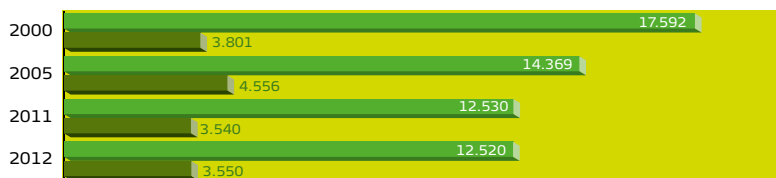

CBS Landbouwtelling 2012

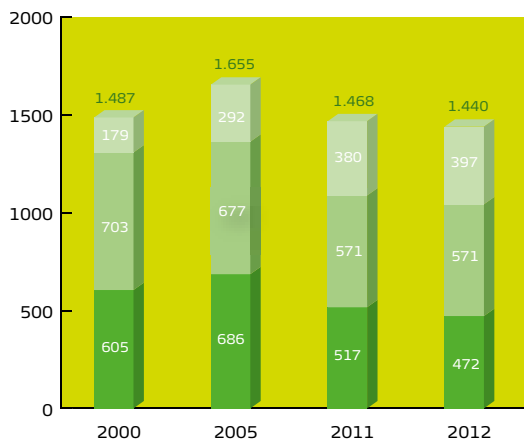

■ aantal schapen
■ aantal geiten

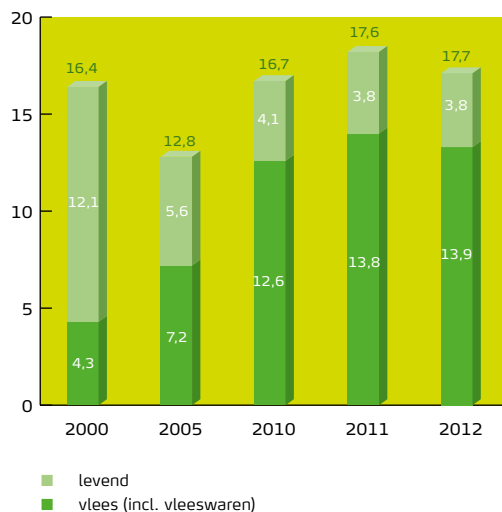

■ aantal bedrijven met schapen
■ aantal bedrijven met geiten

Aantal schapen en geiten 2000-2012 (x 1.000 stuks)

■ geiten
■ schapen
■ lammeren

Uitvoer schapen- en geitensector 2000-2012 (x 1.000 ton)**Uitvoerbestemming schapen- en geiten 2000-2012**

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal levend in stuks	532.202	417.270	254.400	247.300	231.500
Aandeel naar land in %					
■ Frankrijk	42,7	57,3	58,8	34,7	50,4
■ België en Luxemburg	0,3	8,3	33,4	38,8	33,4
■ Spanje	8,4	27,1	0	3,4	1,9
■ Duitsland	0,5	1,8	7,8	18,1	11,6
■ Italië	45,4	4,3	0	2,7	0,7
■ Overige landen	2,7	1,2	0	2,3	2,0

Uitvoerbestemming schapen- en geitenvlees 2000-2012

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal vlees in tonnen	4.253	7.207	12.600	13.750	13.900
Aandeel naar land in %					
■ België en Luxemburg	21,4	35,9	23,6	18,5	23,2
■ Frankrijk	38,3	12,3	13,7	7,8	8,9
■ Duitsland	9,2	9,3	18,9	24,2	26,8
■ Italië	15,5	14,4	11,5	8,4	8,0
■ Spanje	1,0	8,5	2,9	1,5	1,6
■ Verenigd Koninkrijk	5,7	3,0	6,7	5,1	6,0
■ Overige landen	8,9	16,6	22,7	34,5	25,5

PLUIMVEEVLEES IN NEDERLAND

Kip is een zeer gewild, licht verteerbaar vleesproduct. Vlees van dieren uit de Nederlandse pluimveehouderij - en geslacht in Nederlandse pluimveeslachterijen - is van de hoogste kwaliteit. Dat komt doordat de Nederlandse pluimveesector met zijn kwaliteitsbeleid voorop loopt in de wereld. Een belangrijk deel van de productie wordt geëxporteerd naar landen waar men een hoge kwaliteit wenst.

De productie van pluimveevlees is een samenspel van specialismen. In de fokkerij worden rassen geselecteerd en verder verbeterd. De broedeieren gaan vervolgens naar de broederij. Uitgebroede kuikens gaan naar de vermeerderders, waar hennen en hanen worden gekruist. De uiteindelijke broedeieren worden dan weer uitgebroed bij een broederij. Deze kuikens gaan naar de vleeskuikenhouders waar ze, afhankelijk van het huisvestingssysteem, in zo'n zes weken kunnen volgroeien.

Op het gebied van de kwaliteitsbewaking loopt Nederland voorop. De in 2008 geaccrediteerde kwaliteitsregeling IKB Kip zorgt voor kippenvlees van uitstekende kwaliteit. In IKB zijn sinds 2010 maatregelen genomen om het antibioticagebruik te reduceren. De Nederlandse pluimveesector geeft zelf extra garanties voor een constante kwaliteit en betrouwbaarheid van het eindproduct.

Hygiëne

In alle schakels van de productieketen wordt stelselmatig onderzoek gedaan naar de gezondheid en hygiëne van de producten. De pluimveesector heeft zelf initiatieven genomen om - naast de verplichte bestrijding van Salmonella - ook Campylobacter te bestrijden. De Salmonella- en Campylobacteraanpak is onderdeel van IKB. Zo worden garanties gegeven over de constante kwaliteit en betrouwbaarheid van de kipproducten. Nederland is toonaangevend wat betreft salmonellabeheersing. Het door Nederland ontwikkelde salmonellabeleid vormt de basis van het huidige Europese salmonellabeleid.

Verbruik

De consumptie van pluimveevlees stabiliseerde in 2012 op 22,4 kilo per hoofd van de bevolking. Ook het verbruik van kuikenvlees stabiliseerde in 2012 met 18,4 kg per hoofd op het peil van 2011. Het verbruik bleef dus gelijk, ondanks stijgende consumentenprijzen en minder prijsacties met kip in de supermarkten. De prijs van kipfilet bijvoorbeeld, dat volumematisch een aandeel heeft van ruim 40% van de huishoudelijke aankopen van pluimveevlees, steeg in 2012 met 4,6% tot gemiddeld € 6,32/kg. Vergelijkbare prijsstijgingen waren ook zichtbaar bij andere soorten zoals kipkarbonaden en snacks. Het verbruik van kalkoenvlees tenslotte, groeide licht en kwam uit op precies 1 kg per hoofd van de bevolking.

Opbrengsten, productie en stapel

De financiële resultaten van de vleeskuikenbedrijven zijn in 2012 verder verslechterd, vooral door hogere voerkosten. De opbrengstprijzen lagen in 2012 weliswaar zo'n 4% boven die van 2011, maar de kosten namen nog sterker toe. Naast de sterk opgelopen voerprijzen, liepen de aankoopkosten van de eendagskuikens en energiekosten ook verder op. Positief was, dat de kosten voor mestafzet daalden.

De bruto eigen productie (BEP) van de pluimveesector (karkasgewicht) lag in 2012 op 810.000 ton, een groei van ruim 3% tegenover 2011. De BEP van vleeskuikens nam in 2012 met bijna 4% toe tot 738.000 ton (karkasgewicht).

De BEP van kalkoenvlees (karkasgewicht) daalde in 2012 ruim 2% en kwam uit op 27.200 ton. Doordat er sinds 2005 geen kalkoenslachterijen meer in Nederland zijn, bestaat de BEP alleen nog uit de export van levende kalkoenen. De BEP van overig pluimvee (kip, eenden, ganzen, parelhoenders) stabiliseerde in 2012 op circa 45.000 ton karkasgewicht.

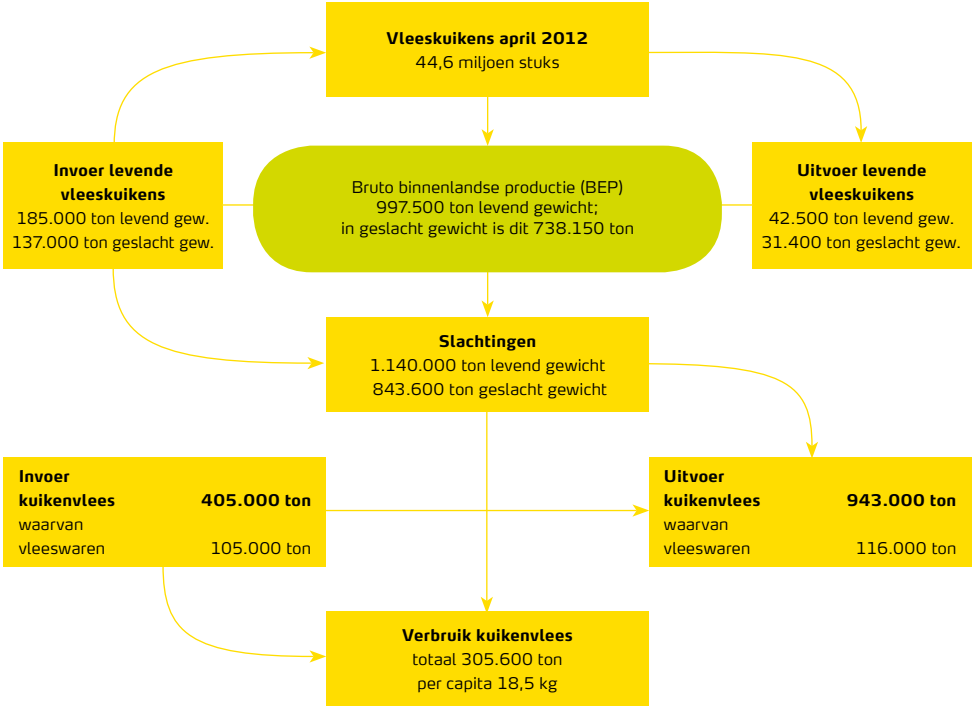
Volgens het Koppel Informatiesysteem Pluimvee (KIP) van het productschap, lag het gemiddeld aantal aanwezige vleeskuikens in 2012 op ruim 47 miljoen dieren, ofwel een stijging in vergelijking met 2011 van ruim 4%. Het aantal bedrijven met vleeskuikens lag het afgelopen jaar op 655.

Handel

De uitvoer van bewerkt en onbewerkt pluimveevlees is in 2012 met 2% toegenomen tot 1,1 miljoen ton. Binnen de EU stabiliseerde de export op het Verenigd Koninkrijk, maar groeide de export naar Duitsland, België en Frankrijk. De export naar derde landen zat behoorlijk in de lift en dat betrof vooral de export op een aantal Afrikaanse bestemmingen, zoals Zuid-Afrika en Benin.

De invoer van pluimveevlees inclusief bereidingen, conserven en vleeswaren daalde in 2012 met bijna 2% tot ongeveer 584.000 ton, vooral vanwege de wat afgenomen leveranties vanuit Brazilië.

Afzetstructuur vleeskuikens 2012

Kuikenslachterijen 2012

(met een aanvoer van > 10.000 ton geslacht gewicht)

Aanvoer	Aantal slachterijen		Aanvoer x 1.000 ton	
	2011	2012	2011	2012
■ 10.000 - 30.000	3	3	60	66
■ 30.000 - 50.000	5	5	197	203
■ > 50.000	7	7	551	589

Grootteklasse: 10.000 - 30.000 ton

Panningen: Van der Linden Poultry

Leek: Gebr. Heijs

Hunsel: Mieki Hunsel B.V.

Grootteklasse: 30.000 - 50.000 ton

Doetinchem: Esbro

Stroe: Fa. Jan van Ee B.V.

Breukelen: C. van Miert Pluimveeverwerking

Nijkerkerveen: v.d. Bor Pluimveeslachterij

Haulerwijk: Frisia

Grootteklasse: > 50.000 ton

Blokker: Plukon*

Goor: Plukon*

Dedemsvaart: Plukon*

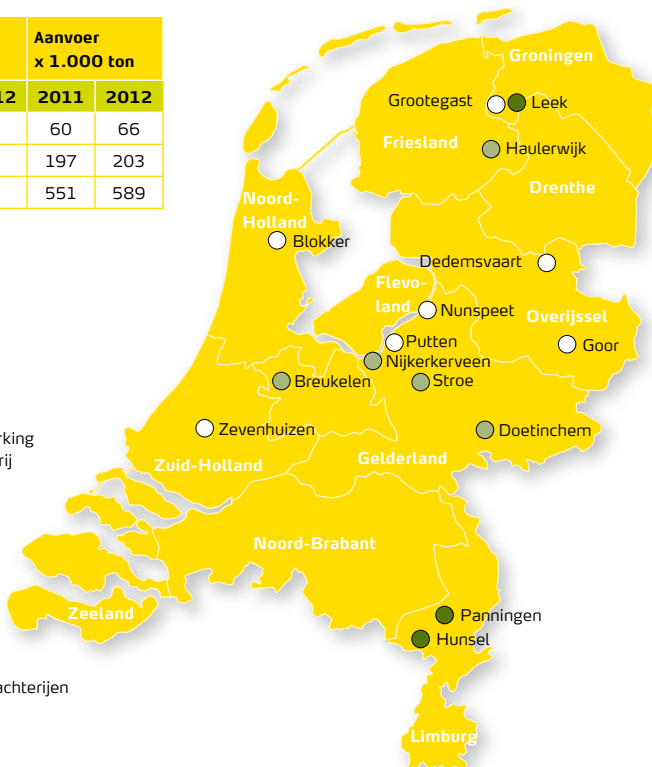
Zevenhuizen: Clazing Slachterij

Putten: Storteboom Fresh

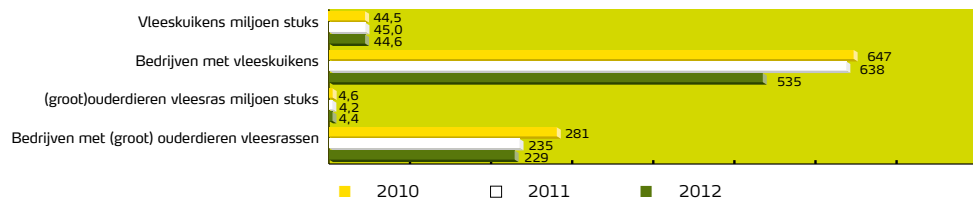
Grootegast: Storteboom Kornhorn B.V.

Nunspeet: Gecombineerde Pluimvee Slachterijen

* Onderdeel van Plukon Royale Group.

Gemiddeld aantal vleeskuikens, ouderdieren vleesrassen en bedrijven met vleeskuikens en ouderdieren vleesrassen

Bron: PVE, Koppel Informatiesysteem Pluimvee ("KIP")

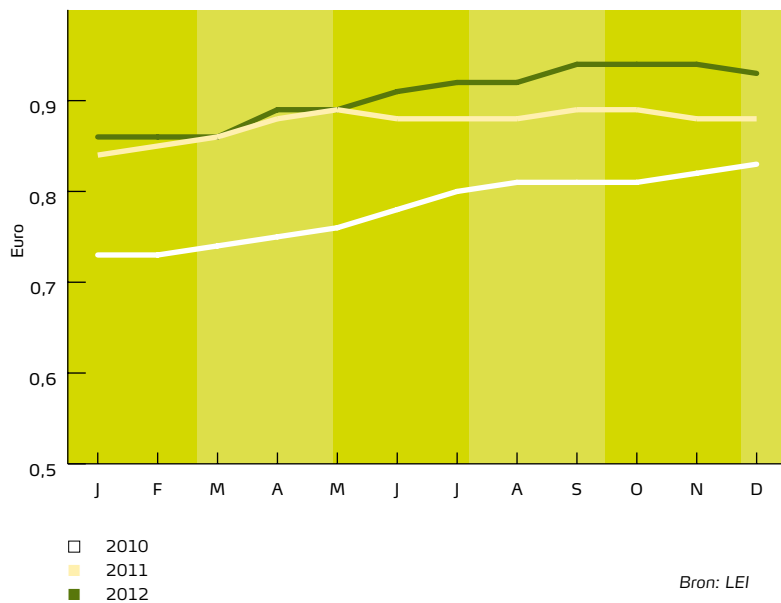
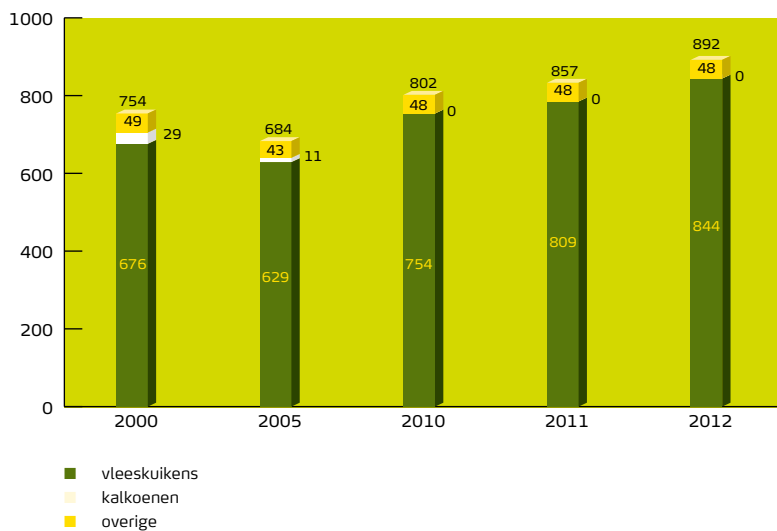
Gemiddeld aantal eenden, kalkoenen, bedrijven met eenden en bedrijven met kalkoenen

Bron: PVE, Koppel Informatiesysteem Pluimvee ("KIP")

Productenprijzen vleeskuikens (1.925 gram) 2010-2012

(in euro/kg levend gewicht excl. BTW)

Productie pluimveevlees 2000-2012 (in 1.000 ton geslacht gewicht)

Uitvoerbestemming pluimveevlees 2000-2012

Kippen-, hanen- en kuikenvlees

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal x 1.000 ton	568	590	814	874	895
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	30,0	26,8	29,1	25,6	28,7
■ Verenigd Koninkrijk	18,2	22,6	16,7	16,4	17,3
■ Frankrijk	4,4	6,1	9,1	7,7	8,9
■ Roemenië	*	*	6,6	2,2	2,0
■ België en Luxemburg	5,0	8,2	6,0	5,6	8,2
■ Overige EU	5,6	13,8	13,7	15,7	15,5
■ Rusland	10,2	5,2	5,0	6,5	2,0
■ Oekraïne	0,6	1,9	1,1	1,0	0,5
■ Hongkong	1,9	1,3	2,5	3,6	2,4
■ Afrikaanse landen	9,2	7,3	6,7	11,6	11,5
■ Overige derde landen	14,9	6,8	3,5	4,1	3,0

* in post overige derde landen

Uitvoerbestemming pluimveevlees 2000-2012

Pluimveevlees totaal

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal x 1.000 ton	644	650	862	925	945
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	29,5	27,3	29,2	27,5	28,5
■ Verenigd Koninkrijk	16,0	21,1	16,0	16,5	16,6
■ België en Luxemburg	5,2	8,5	6,4	6,2	8,5
■ Roemenië	*	*	6,3	2,2	2,0
■ Frankrijk	4,0	5,9	9,0	8,0	8,7
■ Overige EU	5,3	14,3	12,8	13,1	12,6
■ Oekraïne	0,7	1,8	1,1	0,9	0,5
■ Rusland	15,4	5,6	4,8	6,4	1,9
■ Hongkong	1,7	1,3	2,5	3,8	2,4
■ Afrikaanse landen	9,1	7,8	7,3	13,1	12,6
■ Overige derde landen	13,1	6,4	4,6	2,3	5,7

* In post overige derde landen

EIEREN EN EIPRODUCTEN

Nederland is een belangrijke producent van eieren en eiprodukten. Het grootste deel ervan, tweederde, gaat de grens over. Nederlandse supermarkten verkopen alleen eieren die volgens regels van de kwaliteitsregeling IKB (Integrale Keten Beheersing) zijn geproduceerd. Dit is te zien aan het IKB-logo op de verpakking.

Binnen de kwaliteitsregeling IKB worden alle eieren op het pluimveebedrijf voorzien van een gestempelde cijfercode, zodat ze kunnen worden getraceerd naar het bedrijf van herkomst. De cijfercode geeft aan hoe de kippen gehouden zijn. Daarnaast is aan de code te zien uit welk land, bedrijf en stal de eieren afkomstig zijn. In alle schakels van de productiekolom wordt kwaliteit en voedselveiligheid continu gewaarborgd door strenge regelgeving, monitoringsprogramma's en controles. De Nederlandse pluimveesector, maatschappelijke organisaties en de supermarkten overleggen in de Stichting IKB Ei samen over het kwaliteitsbeleid.

Verbruik

Het verbruik van eieren steeg in 2012 met vier stuks per persoon en kwam uit op 192 eieren per hoofd van de bevolking. Daarvan waren 143 stuks scharreleieren (inclusief biologische en vrije uitloopeieren). Het verbruik van verrijkte kooieieren ofwel eieren afkomstig uit koloniehuisvesting, daalde tot 5 stuks per hoofd van de bevolking. Het verbruik van eieren in verwerkte producten zoals ijs, gebak en deegwaren groeide met 1 tot 44 eieren per hoofd van de bevolking.

Stapel, productie en opbrengsten

Het aantal leghennen nam gemiddeld over het jaar 2012 af met drie miljoen dieren tot 29,6 miljoen hennen. Het aantal bedrijven nam gemiddeld over geheel 2012 met 130 af tot 933. Deze daling was vooral het gevolg van de omschakeling van kooihuisvesting naar alternatieve huisvestingssystemen.

Het aantal bedrijven met (verrijkte) kooihennen daalde van 206 in 2011 tot 100 in 2012. Het aantal bedrijven met scharrelhennen nam met 43 af tot 521 bedrijven, het aantal bedrijven met vrije uitloophennen stabiliseerde op 185 bedrijven en het aantal bedrijven met biologische hennen groeide met 20 tot 127 bedrijven.

Het totale leghennenbestand bestond in 2012 voor 17% uit (verrijkte) kooihennen ofwel koloniehennen, 63% scharrelhennen, 15% vrije uitloophennen en 5% biologische hennen. De productie van eieren daalde in 2012 met ruim 300 miljoen eieren, tot 10,2 miljard stuks. Deze afname was vooral het gevolg van de omschakeling, waardoor aanvankelijk minder hennen in productie zijn geweest.

De financiële resultaten van de leghennenhouders waren in 2011 niet bijzonder, maar ze verbeterden sterk in 2012. In vooral het eerste halfjaar lagen de opbrengstprijzen op een behoorlijk hoog peil. Alhoewel de kosten voor de leghennenhouders, zoals voerkosten, aankoop jonge hennen en energiekosten ook sterk opliepen, namen de totale kosten toch minder sterk toe dan de opbrengstprijzen.

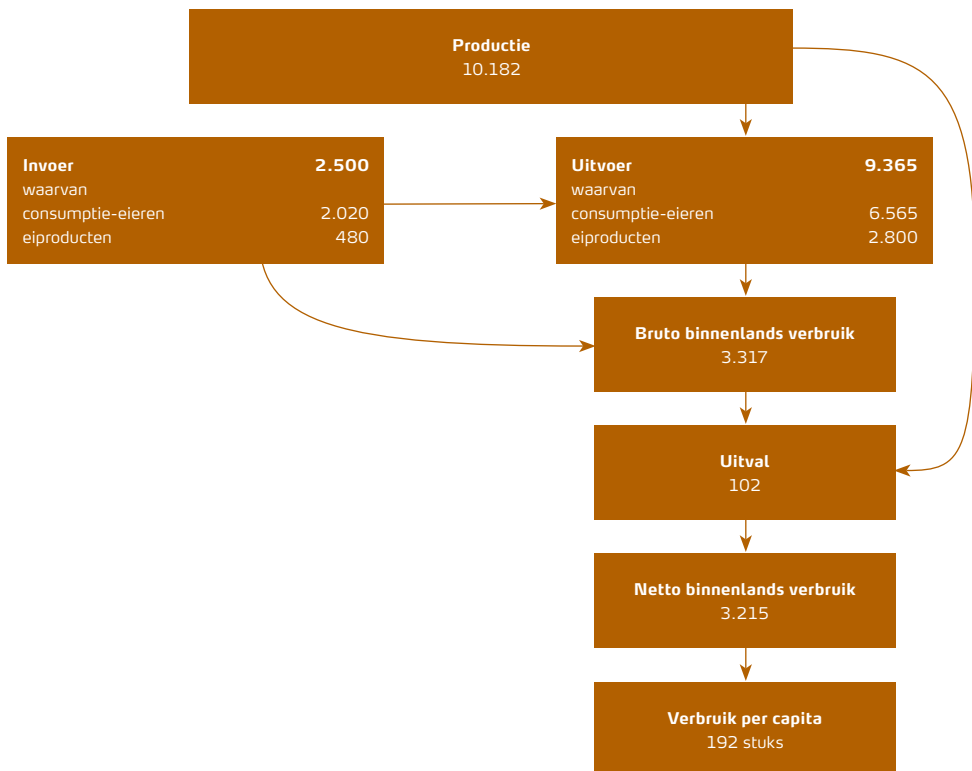
Uitvoer

De Nederlandse export van consumptie-eieren en eiproducten (omgerekend naar eieren in de schaal) nam in 2012 met bijna 5% af tot 9,4 miljard stuks. Na een lange tijd van jaarlijkse exportuitbreidingen was dit het tweede opeenvolgende jaar dat de export daalde. Dit kwam vooral door het gedaalde aanbod van eieren, maar ook doordat Duitsland, het belangrijkste afzetgebied voor Nederlandse eieren, de eigen productie de laatste jaren sterk wist uit te breiden.

Invoer

De invoer van eieren en eiproducten (omgerekend naar eieren in schaal) nam in vergelijking met 2011 met 2% af tot 2,5 miljard eieren. De daling was vooral het gevolg van de sterk opgelopen prijzen door het afgenomen totale aanbod van eieren in de EU.

Afzetstructuur eieren 2012 (in miljoen stuks)

Eieren: pakstations/verzamelaars 2011 en 2012

(met een aanvoer > 100 mln eieren per jaar)

Aanvoer	Aantal pakstations		Aanvoer x mln	
	2011	2012	2011	2012
■ 100 - 150	2	3	243	370
■ 150 - 250	4	4	824	783
■ > 250	7	7	6.516	7.286

Grootteklasse: 100 - 150 miljoen

Uden: Dijkverhof-Ei B.V.

Nijkerk: Buitenhuis

Barneveld: Eiercentrale West Nederland B.V.

Grootteklasse: 150 - 250 miljoen

Sterksel: Zonnefarm-Ei B.V.

Baarlo (LB): Cootjans Eierhandel

Drachten: Frisian Egg

Woudenberg: van Raai Eierhandel

Grootteklasse: > 250 miljoen eieren

Ospel: Egga food B.V.

Ommeren: Eierhandel R. van Zetten

Veen: G. Kwetters en Zn.

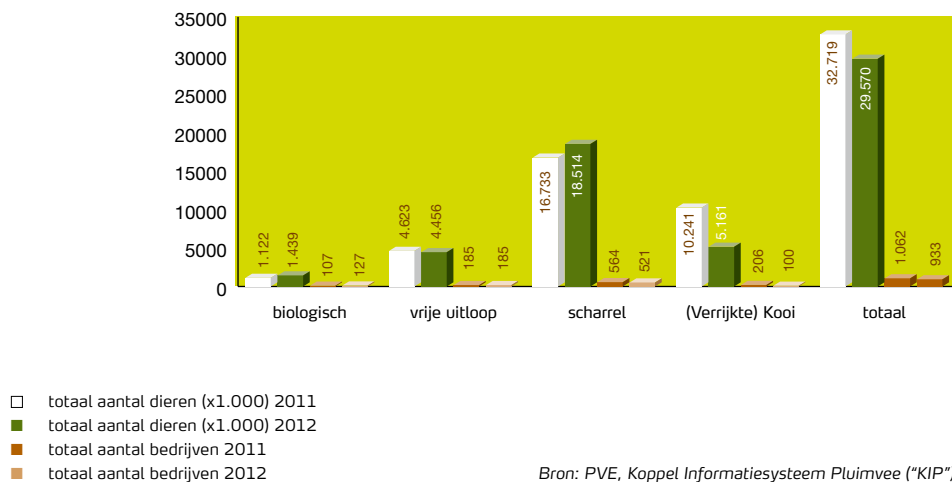
Ochten: Weko Food International

Wehl: Gebroeders van Beek

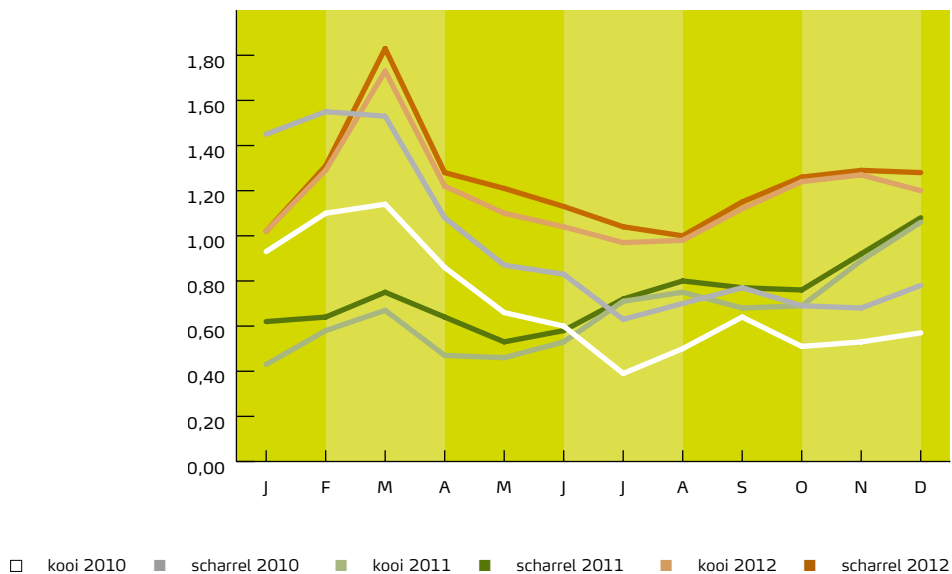
Groesbeek: Gebroeders Bach Eierhandel B.V.

Leiden: Eierhandel Guliker & Roodbol

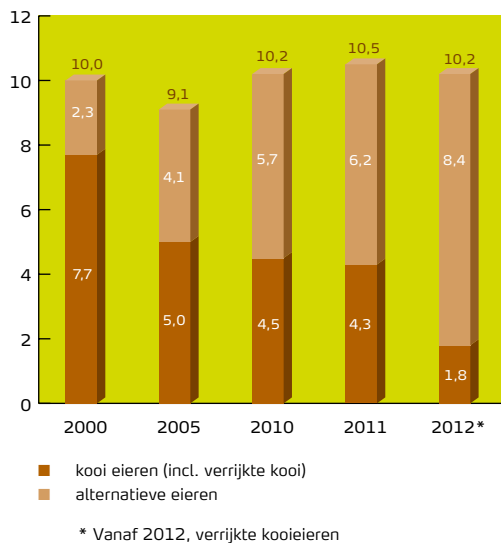

Aantal leghennen en bedrijven naar houderijsysteem

Bron: PVE, Koppel Informatiesysteem Pluimvee ("KIP")

Producentenprijzen kippeneieren 2010-2012 (prijzen in euro/kg excl. BTW)

Bron: Landbouw Economisch Instituut

Productie eieren 2000-2012 (x miljard)

2000 bron: CPE/PVE, vanaf 2005 bron PVE,(Koppel Informatiesysteem Pluimvee)

Uitvoerbestemming 2000-2012

Consumptie-eieren

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal in miljoen stuks	6.325	5.700	7.020	6.895	6.565
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	64,3	75,0	79,1	75,3	71,0
■ Zwitserland	1,9	3,1	2,8	1,5	3,0
■ Verenigd Koninkrijk	6,1	3,7	1,3	2,2	2,5
■ België en Luxemburg	3,4	3,8	4,8	4,5	4,6
■ Frankrijk	5,9	2,6	1,7	3,6	3,5
■ Overige landen	18,4	11,8	10,3	12,9	15,4

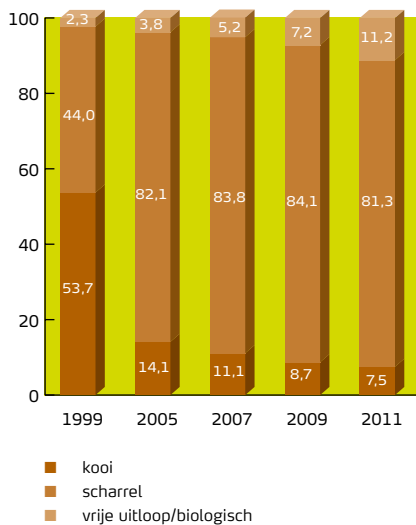
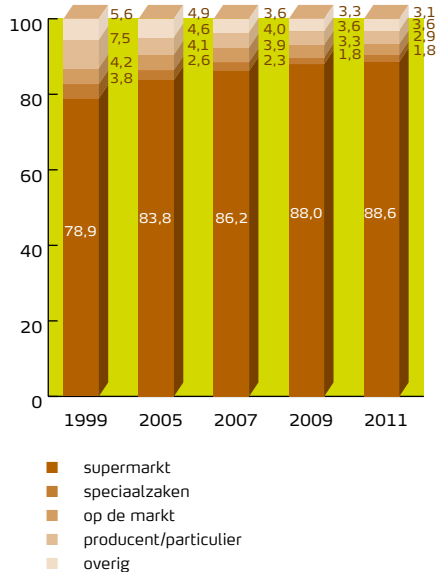
Uitvoerbestemming 2000-2012

Eiprodukten

	2000	2005	2010	2011	2012
Totaal x 1.000 ton	61,2	85,5	139,5	140,6	135
Aandeel naar land in %					
■ Duitsland	51,1	44,9	43,8	42,4	40
■ Verenigd Koninkrijk	3,9	12,4	14,4	13,3	14
■ België en Luxemburg	11,9	15,9	11,8	11,2	12
■ Denemarken	3,2	8,0	7,4	5,0	4
■ Frankrijk	5,0	1,8	7,9	8,5	8
■ Zwitserland	8,9	6,2	3,2	2,1	3
■ Japan	0,8	2,9	2,0	2,9	4
■ Oostenrijk	3,5	2,3	0,7	0,7	1
■ Overige landen	11,7	5,6	8,8	13,9	14

Huishoudelijke aankopen in Nederland van kooi-, scharrel-, en biologische eieren 1999-2011*

(volume %)

Afzetkanalen eieren voor huishoudelijk gebruik 1999-2011* (volume %)

* Het PPE schaft de gegevens over de huishoudelijke aankopen van eieren om het jaar aan. Daarom zijn er geen gegevens over 2012 beschikbaar.

Bron: GfK

VLEESVERWERKENDE BEDRIJVEN

De Nederlandse vleeswarenssector bestaat uit zo'n 100 bedrijven. Hieronder vallen enkele grote ondernemingen met productie en afzet in diverse landen. Verder zijn het voornamelijk gespecialiseerde, ambachtelijke bedrijven met een meer regionale functie.

De totale Nederlandse omzet van de vleeswarenindustrie bedraagt, exclusief bacon, jaarlijks ruim 1 miljard euro. In de vleeswarenindustrie werken ongeveer 3.000 mensen.

Uitvoer

De uitvoer van bereidingen, vleeswaren en conserven nam in 2012 met bijna 1% toe ten opzichte van het jaar ervoor. Het uitvoervolume bereikte een niveau van circa 254 miljoen kilo. Ongeveer 56% van de uitvoer bestond uit producten van pluimveevlees. Bijna 40% betrof vleeswaren en bereidingen van varkensvlees. Naar schatting voerde de vleeswarenssector in 2012 voor een bedrag van ruim 800 miljoen euro uit.

Het Verenigd Koninkrijk (VK) en Duitsland waren in 2012 opnieuw de grootste afnemers van Nederlandse vleeswaren en bereidingen. Het aandeel van beide landen bedroeg ongeveer een kwart. Hierna volgde België, dat vorig jaar een aandeel had van circa 15%.

Ruim 93% van de Nederlandse export van vleeswaren was naar landen binnen de Europese Unie. Dit aandeel is gelijk aan dat van vorig jaar. Buiten de EU zijn Libanon, Australië en Rusland de belangrijkste bestemmingen.

Bacon

De uitvoer van bacon nam in 2012 met 5% af tot 128.000 ton (op basis van gewicht met been). Het VK is al tientallen jaren de belangrijkste afnemer van Nederlandse bacon. Concurrent Denemarken zette vorig jaar iets minder bacon af op de Britse markt dan in 2011 (-1%). De Britse thuisconsumptie van bacon stond in 2012 enigszins onder druk door de stijging van de consumentenprijzen.

Invoer

In 2012 daalde de import van vleeswaren en bereidingen met 1,5% tot circa 280 miljoen kilo op basis van karkasgewicht. Ruim 80% van de import bestond uit kip- en kalkoenbereidingen. Circa 15% betrof producten van varkensvlees. De overige hoeveelheid betrof rundvleesbereidingen.

Bijna de helft van de Nederlandse import komt uit Brazilië. Dit land levert vooral kip- en kalkoenbereidingen. Daarna volgt België met een aandeel van 20%. Ook Duitsland (14%) en Thailand (8%) zijn belangrijke leveranciers van bereidingen aan Nederland.

Lichte consumptiedaling

Nederlandse huishoudens kochten in 2012 één procent minder vleeswaren dan het jaar ervoor. Vrijwel alle huishoudens kochten vorig jaar wel eens vleeswaren. Het percentage kopende huishoudens bedroeg 98,3%. Het overgrote deel namelijk 93% van de thuis geconsumeerde vleeswaren wordt bij de supermarkt gekocht. Doordat de gemiddelde prijs van vleeswaren in 2012 iets hoger lag, daalden de bestedingen aan vleeswaren minder sterk. De bestedingen kwamen uit op 1,25 miljard euro.

Bacon producerende bedrijven 2012

(met meer dan 1.000 ton per jaar)

	Aantal bedrijven	
Grootteklasse:	2011	2012
■ 1.000 - 5.000	1	0
■ 5.000 - 7.500	4	4
■ > 7.500	3	3

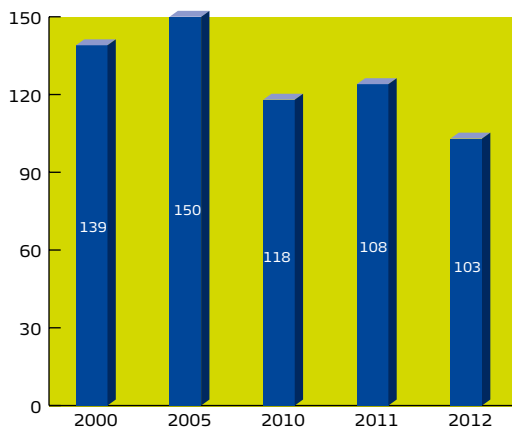
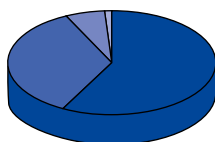
Grootteklasse: 5.000-7.500 ton

Oudewater: Lunenburg
 Sassenheim: Van der Mey
 Someren: Van Rooi Meat
 Zoetermeer: Van der Bent

Grootteklasse: > 7.500 ton

Scherpenzeel: Vion Food Group
 Lisse: Persoon
 Zevenaar: Compaxo

Uitvoerontwikkeling bacon 2000-2012 (x 1.000 ton productgewicht)**Uitvoer vleeswaren, bereidingen, conserven 2012** (excl. bacon, per diersoort)

■ pluimvee	56%
■ varken	38%
■ rund/kalf	5%
■ overig	1%

ORGANISATIES IN DE NEDERLANDSE VEE-, VLEES- EN EIERSECTOR

Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandelaren (Anevei)

Kokermolen 11
3994 DG HOUTEN
Tel. (030) 637 88 44
www.anevei.nl

Bionext

Laan van Vollenhove 3221
3706 AR ZEIST
tel.: (030) 233 99 70
www.bionext.nl

Bureau Vleeswaren Organisaties

- Vereniging voor de Nederlandse Vleeswarenindustrie (VNV), www.vleeswarenindustrie.eu
- Algemene Kokswaaren en Snackproducenten Vereniging (AKSV), www.aksv.nl

Louis Braillelaan 80
Postbus 64
2700 AB ZOETERMEER
Tel. (079) 363 49/20

CBD

Laan van Vollenhove 3229
Postbus 765
3700 AT ZEIST
Tel. (030) 694 18 00
www.cbd.info.nl

Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)

Overgoor 13
Postbus 262
2260 AG LEIDSCHENDAM
Tel. (070) 337 62 00
www.cbl.nl

Centraal Veterinair Instituut (onderdeel van Wageningen UR)

Houtribweg 39
Postbus 65
8200 AB LELYSTAD
Tel. (0320) 23 88 00
www.cvi.wur.nl

Centrale Bond van Paardenhandelaren in Nederland (CeBoPa)

Engersteeg 1
3882 RJ PUTTEN
Tel. 06 51 38 19 93
www.cebopa.nl

Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV)

Louis Braillelaan 80
Postbus 61
2700 AB ZOETERMEER
Tel. (079) 363 49 00
www.cov.nl

CNV Vakmensen

Tiberdreef 4
Postbus 2525
3500 GM UTRECHT
Tel. 030 751 1007 (CNV Info)
www.cnvvakmensen.nl

CNV Dienstenbond

Polarisavenue 175
Postbus 3135
2130 KC HOOFDDORP
Tel. (023) 565 10 52
www.cnvdienstenbond.nl

CoMore Bedrijfsdiensten

Laan van Vollenhove 3229
Postbus 645
3700 AP ZEIST
Tel. (030) 694 18 00
www.co-more.nl

De Unie

Multatulilaan 12
Postbus 400
4100 AK CULEMBORG
Tel. (0345) 85 18 51
www.unie.nl

FNV Bondgenoten

Varrolaan 100
Postbus 9208
3506 GE UTRECHT
Tel. 0900 9690
www.fnvbondgenoten.nl

GD

Arnsbergstraat 7
Postbus 9
7400 AA DEVENTER
Tel. 0900 1770
www.gddeventer.com

Hollandse Eierengrossiers vereniging

Kokermolen 11
3994 DG HOUTEN
Tel. (030) 637 88 44
www.anevei.nl

Koninklijke Nederlandse Slagersorganisatie (KNS)

Diepenhorstlaan 3
Postbus 1234
2280 CE RIJSWIJK
Tel. (070) 390 63 65
www.knsnet.nl

Landbouw-Economisch Instituut (LEI)

Alexanderveld 5
Postbus 29703
2502 LS DEN HAAG
Tel. (070) 335 83 30
www.lei.wur.nl

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO)

Bezuidenhoutseweg 225
Postbus 29773
2502 LT DEN HAAG
Tel. (070) 338 27 00
www.lto.nl

LTO Vakgroep Konijnenhouderij

Onderwijsboulevard 225
Postbus 100
5201 AC DEN BOSCH
Tel. (073) 217 30 00
www.zlto.nl

LTO vakgroep Melkgeitenhouders

Onderwijsboulevard 225
Postbus 100
5201 AC DEN BOSCH
Tel. (073) 217 30 00
www.zlto.nl

Ministerie van Economische Zaken

(voorheen EL&I)
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
Tel. (070) 378 68 68
www.rijksoverheid.nl

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Anna van Hannoverstraat 4
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG
Tel. (070) 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Rijnstraat 50
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG
Tel. (070) 340 79 11
www.rijksoverheid.nl

Nederlandse Bond van Waaghouders van Levend Vee (NBW)

Statenweg 24
5428 GG VENHORST
Tel. (0492) 32 22 53
www.waaghouders.nl

Nederlandse Federatie van Edelpelsdierenhouders (NFE)

Postbus 488
6600 AL WIJCHEN
Tel. (024) 622 19 80
www.nfe.nl

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA)

Catharijnesingel 59
Postbus 43006
3540 AA UTRECHT
Tel. (088) 223 33 33
www.nvwa.nl

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) - Klant Contact Centrum

(voorheen AID)
Poststraat 15
Postbus 234
6460 AE KERKRADE
Tel. (045) 546 62 22
www.nvwa.nl

Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP)

Postbus 591
3770 AN BARNEVELD
Tel. (0342) 46 50 08
www.nvpluimveehouders.nl

Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV)

Van Zuylen van Nieveltlaan 75
Postbus 591
3770 AN BARNEVELD
Tel. (0342) 41 84 78
www.nvv.nl

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren

Scheveningseweg 58
Postbus 85980
2508 CR DEN HAAG
Tel. (088) 811 30 00
www.dierenbescherming.nl

Nederlandse Bond van Handelaren in en Bewerkers van Slachtproducten (HBS)

Louis Braillelaan 80
Postbus 61
2700 AB ZOETERMEER
Tel. (079) 363 49 00
www.hbs-natuurdarmen.nl

Nederlandse Bond van Handelaren in Vee (NBHV)

Louis Braillelaan 80
Postbus 251
2700 AG ZOETERMEER
Tel. (079) 368 75 10
www.nbhv.nl

Nederlandse Bond van Poeliers en Wildhandelaren

Raoul Wallenbergplein 5
Postbus 350
2400 AJ ALPHEN A/D RIJN
Tel. (0172) 49 04 90
www.nbpw.nl

Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP/LTO)

Zwartewaterallee 14
Postbus 240
8000 AE ZWOLLE
Tel. (088) 888 66 66
www.nop.nl

Nederlandse Vereniging van exporteurs van broedeieren en eendagskuikens

Postbus 197
7940 AD MEPPEL
Tel. (0522) 480 959
www.poultryimpex.nl

Productschap Margarine, Vetten en Oliën (MVO)

Louis Braillelaan 80
Postbus 931
2700 AX ZOETERMEER
Tel. (079) 363 43 50
www.mvo.nl

Productschap Diervoeder

Louis Braillelaan 80
Postbus 908
2700 AX ZOETERMEER
Tel. (079) 368 70 11
www.pdv.nl

Productschap Zuivel

Louis Braillelaan 80
Postbus 755
2700 AT ZOETERMEER
Tel. (079) 368 15 00
www.prodzuivel.nl

PVE Brussel

Trierstraat 59 - 61
B - 1040 Brussel
Tel. (0032) 2 230 75 00
www.pve.nl

Stichting IKB Ei

Louis Braillelaan 80
Postbus 460
2700 AL Zoetermeer
Tel. (079) 363 43 34
www.stichtingikbei.nl

Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector (SKV)

Laan van Vollenhove 3229
Postbus 795
3700 AT ZEIST
Tel. (030) 694 19 10
www.skv.info

SVO Opleiding voor de vleessector

Kroonslag 2
Postbus 516
3990 GH HOUTEN
Tel. (030) 275 81 81
www.svo.nl

TNO Innovation for life

Utrechtseweg 48
Postbus 360
3700 AJ ZEIST
Tel. (088) 866 60 00
www.tno.nl

Universiteit Utrecht

Faculteit der Diergeneeskunde
Androclusgebouw
Yalelaan 1, De Uithof
Postbus 80163
3508 TD UTRECHT
Tel. (030) 253 90 00
www.uu.nl/faculty/veterinarymedicine

Veepro Holland

Louis Braillelaan 80
Postbus 348
2700 AH ZOETERMEER
Tel. (070) 368 77 03
www.veepro.nl

Vereniging van Eierexporteurs (VEE)

Kokermolen 11
3994 DG HOUTEN
Tel. (030) 637 88 44
www.anevei.nl

Vereniging van Nederlandse Eiproducentfabrikanten (VNE)

Kokermolen 11
3994 DG HOUTEN
Tel. (030) 637 88 44
www.anevei.nl

Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende industrie (Nepluvi)

Kokermolen 11
Postbus 331
3990 GC HOUTEN
Tel. (030) 635 52 52
www.nepluvi.nl

Verin

Laan van Vollenhove 3229
Postbus 818
3700 AV ZEIST
Tel. (030) 694 1900
www.verin.nl

Wageningen UR Livestock Research (WUR)

Departement Dierwetenschappen
Zodiac (gebouw 122)
De Elst 1
Postbus 338
6700 AH WAGENINGEN
Tel. (0317) 483 952
www.wageningen-campus.wur.nl

Wageningen UR Livestock Research (Praktijkonderzoek)

Edelhertweg 15
Postbus 65
8200 AB LELYSTAD
Tel. (0320) 23 82 38
www.livestockresearch.wur.nl

COLOFON

Deze publicatie met kengetallen 2012 is een uitgave van het Productschap
Pluimvee & Eieren en het Productschap Vee & Vlees.

Teksten en samenstelling : afdeling beleid

Ontwerp cover : BTM

Productie : Van Deventer, 's-Gravenzande

Verschijsning : april 2013

Oplage : 3.000 stuks

werkt voor u